नेपाल सरकार

श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

वैदेशिक रोजगार विभाग

ताहाचल, काठमाडौं

कविराज उप्रेती, निर्देशक

मिति २०८० साल फागुन ४ गते शुक्रबार

वैदेशिक रोजगार विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरु

- वैदेशिक रोजगार कार्यालय, ताहाचल
- रोजगार अनुमति प्रणाली (ई.पि.एस. कोरिया) शाखा ग्वार्को, ललितपुर

विभागको संगठन संरचना

- प्रशासन योजना तथा संस्था दर्ता शाखा
- उद्धार तथा राहत समन्वय शाखा
- सूचना प्रविधि शाखा
- अनुसन्धान मुद्दा शाखा
- रोजगार अनुमति प्रणाली (EPS) शाखा

वैदेशिक रोजगार विभागका प्रमुख कार्य र जिम्मेवारी

कार्यहरु:-

(क) नीतिगत कार्य

(ख) नियमनकारी कार्य

(ग) प्रवर्द्धनात्मक तथा अनुसन्धानात्मक कार्य

(घ) उद्धार तथा राहत समन्वय सम्वन्धी कार्य

(ङ) कोरिया रोजगार (ई. पि. एस.) सम्वन्धी कार्य

वैदेशिक रोजगार विभागका प्रमुख.........

(क) नीतिगत कार्य

१. वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी ऐन, नियम, निर्देशिका / कार्यप्रणाली सम्बन्धी नीतिको मस्यौदा तयार गरी श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयमा पठाउने ।

२. नीतिगत विषयमा विभागको राय पेश गर्ने ।

३. आवश्यकतानुसार विभाग तथा कार्यालयहरुको कार्यसञ्चालनका लागि कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरुको मस्यौदा तयार गरी स्वीकृतिका लागि मन्त्रालयमा पेश गर्ने ।

४. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सरोकारवाला निकाय एवं संघ संस्थासँग समन्वय तथा सहकार्य ।

५. वैदेशिक रोजगार र अन्तर्राष्ट्रिय आप्रवासन सम्बन्धमा समन्वय र सहकार्य ।

वैदेशिक रोजगार विभागका प्रमुख.........

(ख) नियमनकारी कार्य

- वैदेशिक रोजगार व्यवसाय सञ्चालनको इजाजतपत्र प्रदान, नवीकरण, कारवाही तथा संस्था खारेज गर्ने ।
- वैदेशिक रोजगार अभिमुखीकरण सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने संस्थालाई अनुमति प्रदान गर्ने तथा नियमन गर्ने ।
- घरेलु कामदार तालिम दिने संस्था दर्ता नवीकरण तथा नियमन गर्ने ।
- अनुगमन तथा निरीक्षण सम्बन्धी अन्य कार्यहरु ।
- अनुसन्धान तथा अभियोजन सम्बन्धी कार्य ।
- वैदेशिक रोजगारका कसुरमा हुने विभागीय दण्ड सजाय सम्बन्धी अर्धन्यायिक कार्य ।
- वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी उजुरीको अनुसन्धान, तहकिकात तथा अभियोजन सम्बन्धी कार्य ।
- अनुसन्धानका आधारमा वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणमा मुद्दा दायर।

वैदेशिक रोजगार विभागका प्रमुख.........

नियमनकारी कार्य......

- कामदारलाई राहत तथा क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराउने कार्य ।
- व्यवसायीको कारोबार रोक्का तथा रोजगारदाता कम्पनीलाई कालोसूचीमा राख्ने कार्य ।
- वैदेशिक रोजगारमा हुने ठगी नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यहरु ।
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापन ।
- कामदारहरुको उद्धार तथा गन्तव्य मुलुकमा कामदारको पक्षबाट पैरवीमा सहयोग।
- वैदेशिक रोजगार सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको विकास, मोड्यूल थप गर्ने, कार्यान्वयनको मेनुअल तयार गर्ने र कार्यान्वयन गराउने ।

वैदेशिक रोजगार विभागका प्रमुख.........

(ग) प्रवर्द्धनात्मक तथा अनुसन्धानात्मक कार्य

- वैदेशिक रोजगार वोर्डसँगको समन्वयमा गर्ने कार्यहरु
- जनचेतनामूलक सूचना प्रवाह
- सुरक्षित आप्रावासन सम्बन्धमा सहयोग र सहकार्य
- वित्तीय साक्षरता तथा उद्यमशीलता सम्बन्धी कार्य
- ठगि नियन्त्रण सम्बन्धी जनचेतना

वैदेशिक रोजगार विभागका प्रमुख.........

घ) उद्धार तथा राहत समन्वय सम्वन्धी कार्य

- ईज़ाजतपत्रप्राप्त संस्था र व्यक्ती विरुद्ध परेका ठगी सम्बन्धी उजुरी/गुनासोहरुको सुनवाइ गर्ने, क्षतिपुर्ती प्रदान गर्ने, जरिवाना गर्ने र विवादको निरुपण गर्ने ।
- आपतकालीन उद्धार तथा राहतका लागि वैदेशिक रोजगार वोर्ड तथा विदेशस्थित नेपाली कूटनैतिक नियोगहरुसँग समन्वय गर्ने कार्य ।
- वैदेशिक रोजगारीको क्रममा मृत्यू भएका कामदारहरुको शव नेपालमा ल्याउन र सम्बन्धीत ठेगानामा पुऱ्याउने समन्वय तथा सहयोग गर्ने कार्य ।
- कामदारको उद्दार तथा राहतका लागि वैदेशिक रोजगार व्यवसायी, गैर आवासायी नेपाली एवं राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरुसँगको समन्वय र सहकार्य ।
- कामदारहरुको उद्धार तथा गन्तव्य मुलुकमा कामदारको पक्षबाट पैरवीमा सहयोग ।
- रोजगारदाता कम्पनिबाट प्राप्त गर्नु पर्ने पारिश्रमिक सुविधा, विमा तथा क्षतिपूर्ती नपाइ फर्कन परेको अवस्थामा कुटनीतिक पहलद्वारा उपलब्ध गराउन समन्वय गर्ने।

अनुसन्धान कार्यमा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष भूमिका भएका निकाय

- विशेष सरकारी वकिलको कार्यालय
- नेपाल प्रहरी
- बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु
- कूटनीतिक नियोग
- राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रगोगशाला

. अन्य

वैदेशिक रोजगार सूचना प्रणालीमा आबद्ध संस्थाहरू

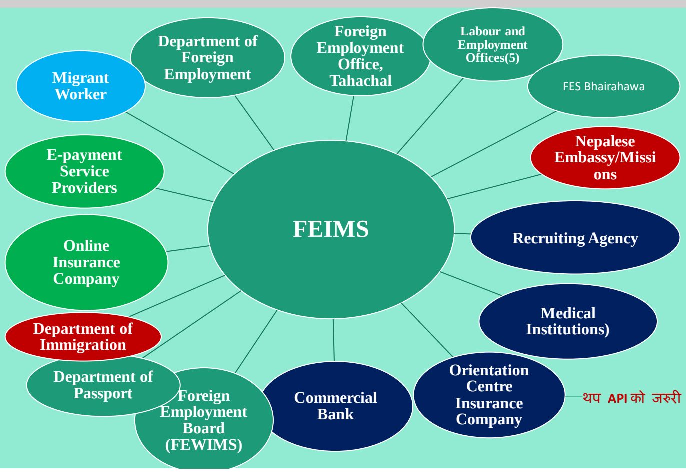

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को अर्धवार्षिक (पौष महिनासम्मको) प्रगति विवरण

१. श्रम स्वीकृती विवरण

श्रम स्वीकृतीको विवरण (दक्षिण कोरिया समेत)

क्र.सं.	विवरण	गत महिनासम्म			२०८० पौष महिनाको			कूल जम्मा		
		पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	New Individual	२७७०४	८०८८	३५७९२	५०६८	१३३०	६३९८	३२७७२	९४१८	४२१९०
२	Recruiting Agency	११५३३७	१६९२६	१३२२६३	२४०२९	२६९४	२६७२३	१३९३६६	१९६२०	१५८९८६
३	Re Entry	९५९२२	८११५	१०४०३७	२९४१२	१९८६	३१३९८	१२५३३४	१०१०१	१३५४३५
४	G2G (EPS Korea)	५१४७	३५९	५५०६	१२२०	७४	१२९४	६३६७	४३३	६८००
	Grand total	२४४११०	३३४८८	२७७५९८	५९७२९	६०८४	६५८१३	३०३८३९	३९५७२	३४३४११

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को अर्धवार्षिक (पौष महिनासम्मको) प्रगति विवरण

२. उद्धार, राहत तथा समन्वय शाखा

महिना	जम्मा उजुरी	उद्धार	क्षतिपूर्ति	आपसी सहमति	फिर्ता	तामेली	जम्मा फछ्यौंट संख्या	क्षतिपूर्ती रकम	कैफियत
श्रावण देखि पौष मसान्तसम्म	६९०	४५	१७२	७९	६५	१	३६२	१,३९,४६,०००।-	

३. मुद्धा तथा अनुसन्धान शाखा

महिना	जम्मा उजुरी	मिलापत्र	अदालतमा दायर भएको संख्या	क्षतिपूर्ति रकम	कैफियत
श्रावण देखि पौष मसान्तसम्म	११३०	१९१	८४	११,०२,८९,६००।-	

४. प्रहरी शाखा

महिना	उजुरी दर्ता	मिलापत्र	फछ्यौंट	जम्मा फछ्यौंट	बाँकी	असुल गरेको रकम	कैफियत
श्रावण देखि पौष मसान्तसम्म	१६७५	६५	८५८	९२३	७५२	१,४२,०९,४००।-	

कुल जम्मा

महिना	उजुरी दर्ता	फछ्यौंट संख्या	क्षतिपूर्तिको रकम	कैफियत
श्रावण देखि पौष मसान्तसम्म	३४९५	१५६०	१३८,४४५,०००।-	

वैदे शक रोजगार वभागले हाल सम्पादन गर्दै आएका कार्यहरु

- नेपाल प्रहरी महानिरीक्षकसँग प्रतिवादीहरु पक्राउ सम्वन्धी समन्वय बैठक (वैदेशिक रोजगार युनिट, पक्राउ पुर्जी विषयमा)
- **समन्वय बैठक** – विशेष सरकारी वकिल, महान्यायधिवक्ता, वैदेशिक रोजगार न्यायधिकरण।
- वैदेशिक रोजगारका उजुरीहरुको Digitization सुरुवात।
- UK Nursing का लागि ४३ जना Orientation Training मा पठाइएको।
- Israel को Vaccination को विषयमा Virtual समन्वय बैठक।
- श्रम स्वीकृतिको अवधि २ बर्षबाट बढाएर Contract अवधिको आधारमा गर्ने कार्य शुरु भएको।

समस्या/चुनौति

- सेवा शुल्क, फ्री भिसा फ्री टिकटको कार्यान्वयनमा जटिलता हुनु।
- अनुसन्धानमा दक्षता र संस्थागत स्मरणको अभाव हुनु।
- प्रमाणको अभाव हुनु।
- आई.एम.ई. र बैंक भौचर मार्फत निवेदकहरुले प्रतिवादीहरुलाई बैदेशिक रोजगारीमा जानका लागि रकम पठाउने गरिएको भनिएता पनि त्यस्ता रसिदहरुमा प्रयोजन नखुलेका कारण कसुर पुष्टी गर्न कठिन भएको।
- नागरिक सचेतनाको अभावले रकम भुक्तानी सम्वन्धमा Online प्रणालीको पूर्ण कार्यान्वयनमा जटिलता।
- एकभन्दा बढी मध्यस्थताकर्ता मार्फत कारोबार गराउनु।
- व्यक्तिगत मुद्धामा व्यापक वृद्धि हुनु।
- समयमा पक्राउ नपरेका कारण न्याय सम्पादनमा ढिलाई हुनु।
- जनशक्तिको अत्यधिक फेरबदल हुनु।

अबको बाटो

- वैदेशिक रोरजार सम्बन्धी कानूनलाई संशोधन गरी सरल, सहज र समय सापेक्ष बनाउने।
- वैदेशिक रोजगारीमा जान लाग्ने समय र लागत घटाउने।
- वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापनमा प्रविधिको प्रयोगलाई बढाउन नागरिक सचेतना बढाउने, FEIMS लाई थप सुदृढ गरी बढी पहुँचयोग्य बनाउन ।
- श्रम स्वीकृतिका तह र चरणलाई घटाउदै लाने, नेपाली श्रमिकको वैदेशिक रोजगारीमा हुने प्रतिस्पर्धात्मक क्षमतालाई बढाउने।
- नयाँ र आकर्षक श्रम गन्तव्य मुलुकको खोजी, दुई पक्षीय संझौता र सीपमूलक जनशक्तिको प्रस्थानमा जोड दिने ।
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी कसूरको अनुसन्धान र तहकिकातमा जोड दिने, कानूनको पालना र कार्यान्वयनमा जोड दिने।
- अनुगमनलाई थप नियमित, व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाई अनुचित क्रियाकलापलाई नियन्त्रण गर्ने।
- मध्यस्थकर्ताको संलग्नता नगराइ इजाजतप्राप्त संस्था मार्फत कारोबार गर्ने ।
- जनशक्तिको आवश्यकता अनुसार परिपूर्ति गर्ने ।

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
स्वीस सरकार विकास सहयोग एसडीसी

"स्वदेशमा नै रोजगारी गरौ, वैदेशिक रोजगारीमा जाने नै भए, सही सूचना लिएर र सीप सिकेर मात्र जाऔं"

स्थानीय तहका रोजगार सेवा केन्द्र/रोजगार संयोजकहरूको सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम

पुरुषोत्तम अधिकारी

- प्रदेश कार्यक्रम व्यवस्थापक
- वागमती प्रदेश

- चैत्र १५, २०८०

HELVETAS NEPAL

SaMi Safer Migration Programme

वैदेशिक रोजगारी: सपना र यथार्थ

सामी कार्यक्रम सञ्चालन भएका जिल्लाहरू

सामी कार्यक्रम सञ्चालन भएका जिल्लाहरू

सुरक्षित आप्रवासन (सामी) कार्यक्रम

- **लक्ष्य:**
  - ✦ नेपाली आप्रवासी कामदार र तिनका तिनका परिवारलाई राज्यको संयन्त्रबाट संरक्षण गरी सुरक्षित तथा मर्यादित कार्य वातावरणबाट लाभान्वित बनाउने,
- **उद्देश्य :**
  - क) वैदेशिक रोजगारमा रहेका कामदार र कामदारका परिवारको उचित संरक्षण गर्नु,
  - ख) गन्तव्य मुलुकमा सुरक्षित र सम्मानजनक रूपमा काम गर्न सक्ने गरी कामदारलाई सूचना, सीप, परामर्श लगायतका सहयोग प्रदान गर्नु,
  - ग) वैदेशिक रोजगारमा सम्बद्ध निकायहरूको क्षमता अभिबृद्धि गरी वैदेशिक रोजगारलाई थप उपलब्धीमूलक बनाउनु,
- **कार्यक्रमको लक्षित सेवाग्राही :**
  - * वैदेशिक रोजगारीमा जाने सम्भावित कामदार, * वैदेशिक रोजगारीमा रहेका कामदार,
  - * वैदेशिक रोजगारीबाट स्वदेश फर्केका कामदार,
  - * वैदेशिक रोजगारीमा रहेका कामदारका परिवारका सदस्यहरु।

कार्यक्रमको समयावधी

नेपाल सरकार र स्वीट्जरल्याण्ड सरकार बिचको द्विपक्षीय सहमतिमा कार्यक्रमको तेस्रो चरण २०७५ श्रावणबाट २०७९ असार मसान्त सम्म रहेकोमा दुई वर्ष थप गरी वि.सं. २०८१ असार मसान्त सम्म रहेको छ।

तथ्याङ्कमा श्रम स्विकृती

- आ.व. २०७९।८० मा मात्र वागमती प्रदेशबाट १,१६,९३२ (कुल संख्याको १५.१६%) जनाले श्रम स्वीकृती लिएका छन् (महिला २६,१७०, २२.३८% , पु. ९०,७६२, ७६.६२%)

आ.व.७९/८० मा वैदेशिक रोजगारमा गएका व्यक्तिहरुको प्रदेशगत संख्या:

आ.व. २०७९/८० मा वागमती प्रदेशबाट वैदेशिक रोजगारीमा गएका व्यक्तिहरुको जिल्लागत विवरण:-

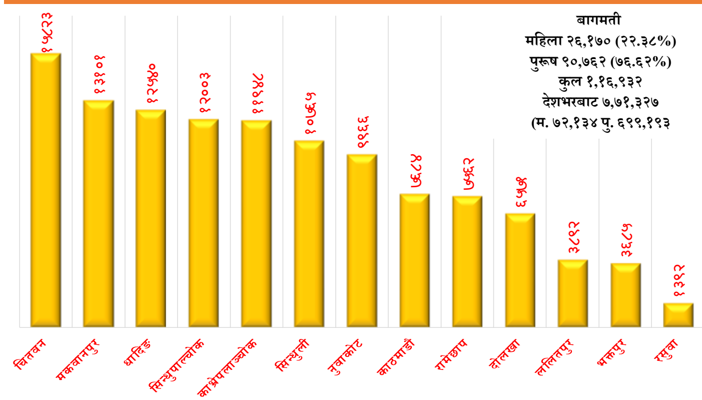

वैदेशिक रोजगारी: आसा एक, समस्या अनेक

आर्थिक वर्ष	विदेश गएका (जना)	विदेशमा मृत्यु	अंगभंग
२०७५।७६	२,३६,२११।	७५३	२८६
२०७६।७७	३,६८,४३३।	६८०	२७८
२०७७।७८	१,६६,६९८।	१२७५	१६१
२०७८।७९	६,३०,०९०।	१५०९	२१६
२०७९।८०	७,७१,३२७।	१०६२	३३५
स्रोत: बैदेशिक रोजगार विभाग, कन्सुलर सेवा विभाग, बैदेशिक रोजगार बोर्ड।			

वैदेशिक रोजगारी: आसा एक, समस्या अनेक

आर्थिक वर्ष	मृत्यु, बागमति प्रदेश	अंगभंग बागमति प्रदेश
२०७५।७६	९७	५३
२०७६।७७	९५	२२
२०७७।७८	१६९	२२
२०७८।७९	१६९	३२
२०७९।८०	१२५	३८

उल्लेखित संख्या बै.रो.बो.बाट क्षतिपुर्ति लिएको संख्यालाई राखिएको छ। स्रोत बै.रो.बो.

वैदेशिक रोजगारीबाट प्राप्त रेमिट्यान्स

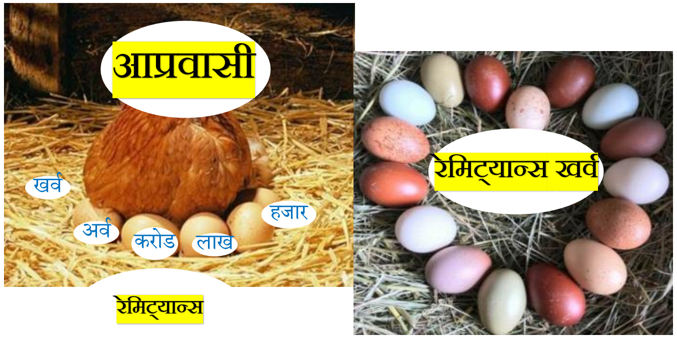

विप्रेषण आप्रवाह (वैदेशिक रोजगारीबाट प्राप्त)

आर्थिक वर्ष	विप्रेषण रू	बृद्धि	कुल GDP मा हिस्सा
२०७६।७७	८ खर्व ७५ अर्व ३ करोड	- ०.५%	२२.६८%
२०७७।७८	९ खर्व ६१ अर्व ५ करोड	+ ९.८ %	२२.०८%
२०७८।७९	१० खर्व ७ अर्व ३१ करोड	+ ४.८ %	२०.४२ %
२०७९।८०	१२ खर्व २० अर्व ५६ करोड	+ २१.२ %	२२.६८%

२०८० माघ महिनामा मात्रै विप्रेषण रू १ खर्व ५ अर्व ७८ करोड भित्रिएको छ, यस आ.ब.को सात महिनामा मात्रै ८ खर्व, ३९ अर्व भित्रिएको छ। गत वर्षको सोही अवधीको तुलनामा यो २१.१६ प्रतिशतले बढी हो।
स्रोतः नेपाल राष्ट्र बैक।

वैदेशिक रोजगारी र सामीको कार्यक्षेत्र

वैदेशिक रोजगारको मुख्य सवाल र सामी कार्यक्रम

सूचना तथा परामर्श सेवा

- सही सूचना तथा जानकारीको कमी,
  - गलत सूचना तथा झुटा आश्वसन,
  - सुरक्षित आप्रवासन प्रक्रिया बारे जानकारीको कमी,
  - मागपत्र, वैद्यानिक मेनपावर पहिचान सम्बन्धी जानकारीको कमी,
  - गन्तव्यमुलुकको संस्कृति/नियम कानुनको बारेमा जानकारीको कमी,
  - कानुनी उपचार सम्बन्धी जानकारीको कमी,
  - लहै लहैमा लाग्ने प्रवृत्ति,
  - भिजिट भिषामा काम गर्न जाने प्रवृत्ति हावी,

उपलब्धी

- सूचनामा पहुँच ११,३१,६६६ (राष्ट्र भर), वागमती २,२६,७२४ जना

वैदेशिक रोजगारको मुख्य सवाल र सामी कार्यक्रम

निशुल्क कानूनी सेवा

- विभिन्न किसिमका ठगी लगायतका समस्या:
  - विदेश पठाउछु भनेर लामो समय सम्म नपठाउने,
  - पासपोर्ट तथा पैसा फिर्ता नदिने,
  - गन्तव्यमुलुकमा भनेको काम तथा तलव सुबिधा नदिने,
  - गन्तव्य मुलुकमा अलपत्र पारिने साथै अलेखबद्द हुने अवस्था,
  - कानुनी सहायताको लागि आवश्यक प्रमाण नहुनु,
  - अंगभंग/मृत्युका घटना (दैनिक ४-५ वटा लास भित्रिने),

उपलब्धी

- निशुल्क कानूनी सेवा २७,७५५ (राष्ट्र भर), वागमती ४,८५५ जना ,
- प्रमुख जिल्ला अधिकारीको सहयोगमा बिदेश पठाउने भनेर लामो समय देखि पैसा लिएर नपठाएका, पासपोर्ट कब्जा गरेका व्यक्तिहरूबाट पैसा र पासपोर्ट फिर्ता गराएको,
- बैदेशिक रोजगार बोर्डबाट श्रम स्विकृती लिएर गएका श्रमिकका परिवारलाई उपलब्ध हुने स्वास्थ्य उपचार तथा छात्रबृत्तीको सहजिकरण गरी सहयोग प्राप्ती

वैदेशिक रोजगारको मुख्य सवाल र सामी कार्यक्रम

निशुल्क सीप तालिम

- अधिकांश कामदार अदक्ष हुनु:
  - सीप तालिमको उपलब्धताको बारेमा जानकारीको कमी,
  - जोखिमपूर्ण काम गर्नु पर्ने,
  - कार्यस्थल दुर्घटना परी अंगभंग तथा मृत्यु हुने,
  - दक्षताको कमीका कारण न्यून पारिश्रमिकमा काम गर्नु पर्ने वाध्यता,

उपलब्धी

- निशुल्क सीप तालिम ७,९९८ (राष्ट्र भर), वागमती १,३२५ जना

वैदेशिक रोजगारको मुख्य सवाल र सामी कार्यक्रम

वित्तीय साक्षारता कार्यक्रम

- विप्रेषणको आयमुलक क्षेत्रमा परिचालन हुन नसक्नु:
  - अनुत्पादक वा फजुल खर्च,
  - पारिवारिक वित्तीय तथा व्यवसायिक योजनाको कमी,
  - वचत गर्ने वानिको कम विकास
  - हुण्डी कारोवार
  - पटक पटक विदेश गइरहनु पर्ने अवस्था

- उपलब्धी

- वित्तीय साक्षारता कक्षामा सहभागी ६१,८८९ जना (राष्ट्र भर), वागमती १३,०४३ जना

वैदेशिक रोजगारको मुख्य सवाल र सामी कार्यक्रम

मनोसामाजिक परामर्श सेवा

- वैदेशिक रोजगारका कारण उत्पन्न मनोसामाजिक समस्याहरु:
  - मृत्यु/अंगभंग, आरोप प्रत्यारोप/लान्छानाका घटना,
  - पारिवारिक वेमेल/विखण्डन,
  - मानसिक समस्या तथा आत्महत्याको घटनामा वृद्धि,
  - आर्थिक विचलन

उपलब्धी

- १२,५६२ जना लाई मनोसामाजिक परामर्श प्रदान (राष्ट्र भर), वागमती जना २३९० जना
- तपाइहरुसँग भेट नभएको भए मैले अहिले २ वटा पिण्ड खाइसक्थे होला तपाइहरुको साथ र सहयोगले हिम्मत वढेको छ ।

सुरक्षित बैदेशिक रोजगारीको लागी रोजगार सेवा केन्द्रको भूमिका?

एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यबिधीमा भएका व्यवस्था

एकीकृत श्रम तथा रोजगार सेवा (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि,२०८०

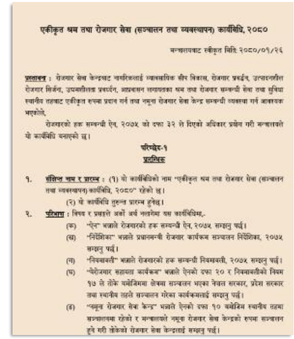
एकीकृत श्रम तथा रोजगार सेवा (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०८०

मन्त्रालयबाट स्वीकृत मिति २०८०/०१/२६

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

एकीकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रवाह सम्बन्धी अवधारणा

नमूना रोजगार सेवा केन्द्रका क्रियाकलाप र मापदण्ड:

- रोजगारका अवसरको बारेमा जानकारी दिई रोजगारमा संलग्न हुन अभिप्रेरित गर्ने,
- रोजगारमूलक व्यवसायिक सीप विकास तालिम संचालन गर्ने,
- वेरोजगारलाई रोजगार सम्बन्धी परामर्श दिई रोजगारमा पदस्थापनको व्यवस्था मिलाउने,
- आन्तरिक/वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी अभिमुखीकरण,
- स्थानीय तहलाई रोजगार आयोजना तर्जुमा/कार्यान्वयन
- श्रम बजारको माग बमोजिम सीप/क्षमता विकासमा सहयोग,
- उद्यमशीलता तथा रोजगारमूलक सेवाको विस्तार गर्ने,
- वैदेशिक रोजगारमा जाने श्रमिकको श्रम स्वीकृति र पुन: श्रम स्वीकृतिमा सहजीकरण गर्ने,
- मन्त्रालय/मातहका निकाय, प्रदेश मन्त्रालयबाट संचालन हुने श्रम तथा रोजगार, वैदेशिक रोजगार, सुरक्षित आप्रवासन, पुनर्स्थापना र पुन:एकीकरण कार्यको लागि समन्वय, सहकार्य र सहजीकरण,

एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रवाह सम्बन्धी कार्य

एकीकृत श्रम तथा रोजगार सेवाको प्रवाह:

- न्यूनतम रोजगारका लागि सूचिकृत व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिने,
- रोजगारको खोजीमा रहेको व्यक्तिको वैयाक्तिक विवरण दर्ता,
- रोजगारदाताले श्रमिकको माग तथा छनौट गर्न सक्ने,
- श्रम बजारको माग अनुसार सीप तथा क्षमता विकास,
- सीप तथा क्षमता विकासको लागि श्रमिकको छनौट,
- रोजगार परामर्श तथा रेफरल सेवा प्रदान गर्ने,
- रोजगार विनिमय/रोजगार मेला सञ्चालन गर्न सकिने,
- महिला लक्षित रोजगारका लागि तयारी क्लबको सञ्चालन गर्ने,
- श्रमको सम्मान राष्ट्रको अभियान सञ्चालन गर्ने,
- रोजगार सम्बाद मञ्चको सञ्चालन गर्ने,
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सेवा प्रवाह गर्ने,
- पुन: एकीकरण सम्बन्धी सेवा प्रदान गर्ने,
- अन्य श्रम तथा रोजगार सम्बन्धी सेवा प्रवाह गर्ने ।

सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी रोजगार सेवा केन्द्रले गर्नु पर्ने सेवा प्रवाह

चौथो चरणबारे

सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम – आगामी चरण तर्जुमा : विधि र प्रक्रिया

१. श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयका सह-सचिवको संयोजकत्वमा, राष्ट्रिय योजना आयोग, अर्थ मन्त्रालय, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वीस सरकार विकास सहयोगको प्रतिनिधि र सामी कार्यक्रमका टिम लिडर सदस्य रहेको एक कार्यदलको गठन।
२. सामी कार्यक्रम लागु भएका १५२ स्थानीय तहसँग छलफल तथा अन्तरक्रिया।
३. कार्यदलको अध्ययन स्थलगत भ्रमण: बागलुङ, काँस्की, तनहुँ।
४. आगामी चरण तर्जुमाको लागि कार्यदलका सदस्यहरु बिच पटक पटक छलफल तथा परामर्श।
५. श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयका माननीय मन्त्रीज्यू र श्रीमान् सचिवज्यू समक्ष कार्यदलले अर्को चरणको सामी कार्यक्रम तर्जुमा बारे प्रस्तुती तथा छलफल।
६. बिषयगत समिति बैठकमा श्रम मन्त्री र प्रदेशका सबै मन्त्री तथा सचिवज्यूहरु संग छलफल।
७. SDC ले formal प्रक्रियाको लागि अर्थ मन्त्रालयमा कागजात सहित पत्राचार गरिसकेको।

कम्पोनेन्ट १: वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी सूचना तथा परामर्श सहयोग

सेवाहरु

- सुरक्षित तथा व्यवस्थित बैदेसिक रोजगार सम्बन्धी सूचना तथा परामर्श,
- श्रम स्वीकृति तथा पुनः स्वीकृतिको लागि सहजीकरण।
- मृत्यु, घाइते तथा (गम्भीर/दीर्घ) बिरामीको हकमा आर्थिक सहयोग, छात्रबृत्ति तथा क्षतिपूर्तिको को लागि सहजीकरण।
- तथ्यांक प्रविष्ट गर्ने तथा प्रतिवेदन तयार।

संरचनागत व्यवस्था

- **७७ जिल्लामा रहने आप्रवासी श्रोत केन्द्र, १७ उप-केन्द्र तथा ७५३ स्थानीय तहमा रोजगार सेवा केन्द्र मार्फत।**
- प्रदेशबाट आप्रवासी श्रोत केन्द्रका सेवाहरुको अनुगमन, संयोजन तथा रेपोर्टिंग।
- १ राष्ट्रिय आप्रबासी श्रोत केन्द्र ।

कम्पोनेन्ट २: वैदेशिक रोजगारीमा रहेका कामदार तथा तिनका परिवारको लागि कानूनी सहायता

सेवाहरु	संरचनागत व्यवस्था	प्रस्तावित खर्चको व्यवस्थापन
▪ कानूनी परामर्श ▪ कानूनी सेवा सहायता	▪ देशका सबै ७७ जिल्लामा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा आप्रवासी श्रोत केन्द्र र ईलाका प्रशासनमा उप-श्रोत केन्द्र रहने ।	▪ कार्यक्रम अन्तर्गत आप्रवासी श्रोत केन्द्रमा रहने ७७ जना कानूनी सहायता अधिकारी र श्रोत केन्द्रको अन्य खर्च संघीय सरकारले व्यहोर्ने ।
▪ मेलमिलाप तथा न्याय निरुपणमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई आवश्यक सहयोग ।	▪ वैदेशिक रोजगार विभाग र वैदेशिक रोजगार न्यायधिकरणमा कानूनी सेवा सहायता	▪ विभागमा, वैदेशिक रोजगार बोर्डमा तथा गन्तव्य मुलुकमा रहने कर्मचारी एसडीसीले व्यहोर्ने ।

कम्पोनेन्ट ३: आप्रवासी कामदार तथा तिनका परिवारको लागि मनोसामाजिक परामर्श सेवा

सेवाहरु	संरचनागत व्यवस्था	प्रस्तावित खर्चको व्यवस्था
▪ मनोसामाजिक परामर्श, उपचार तथा अन्य सेवाहरु	▪ स्थानीय तहले आवश्यकता अनुसार मनोसामाजिक परामर्श सेवालाइ निरन्तरता दिने वा नयाँ शुरु गर्न सक्ने ।	▪ स्थानीय तहले आवश्यकता अनुसार मनोसामाजिक परामर्शकर्ताको व्यवस्था गर्ने र कार्यक्रम सञ्चालन खर्च व्यवस्था गर्ने ।
▪ परामर्श, उपचार तथा अन्य सेवा सहायताको लागि रिफरल सेवाहरु	▪ प्रदेश स्तरीय स्वास्थ्य मन्त्रालयले मनोसामाजिक परामर्श सेवाको अनुगमन तथा संयोजन गर्ने ।	▪ मनोसामाजिक परामर्शकर्ताहरुलाई तालिम संघीय सरकार तथा एसडीसीले व्यवस्था गर्ने ▪ १४ जना मनोसामाजिक सुपरभाइजर एसडीसीको सशर्त अनुदान मार्फत प्रदेशले नियुक्त गर्ने ।

एसडीसीको प्राविधिक तथा अन्य सहयोग

- **१. मानव संशाधन:**
  - संघ, प्रदेश लगायतका आवश्यक स्थान/निकायमा कार्यक्रम संयोजन तथा प्राविधिक सहयोग गर्नका लागि कर्मचारी व्यवस्थापन (२७)।
- **२. प्राविधिक:**
  - नीति, निर्देशिका, पाठ्यक्रम, तालिम मोड्युल, ह्यान्डबुक, पूर्व-प्रस्थान तालिम पाठ्यक्रम आदि निर्माण, परिमार्जन र अद्यावधिक गर्न ।
- **३. क्षमता अभिवृद्धि तालिम तथा कार्यक्रम:**
  - रोजगार सेवा केन्द्र, स्थानीय तह, आप्रवासी श्रोत केन्द्र/उप-श्रोत केन्द्र, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, प्रदेश सरकार, सङ्घीय मन्त्रालय, बै रो विभाग, बै रो बोर्ड, न्यायाधिकरण, स्थानीय तहमा।
- **४. सूचना तथा तथ्याङ्क डिजिटलाइजेसन र व्यवस्थापन।**
- **५. कार्यक्रमको सिकाईहरुको दस्तावेजीकरण ।**
- **६. गन्तव्य मुलुकमा सचेतना, उद्दार तथा स्वदेश फिर्तीमा सहजीकरण/सहयोग।**
- **७. अनुगमन, रिपोर्टिङ तथा समीक्षा।**

जादा जादै

केही जिज्ञासा?

धन्यवाद

नेपाल सरकार
श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालय

वैदेशिक रोजगार बोर्डको परिचय, प्रदान हुने सेवाहरु,एवं केही तथ्यांक

२०८० चैत्र १५, बबरमहल, काठमाडौं

भरत प्रसाद आचार्य
निर्देशक

सम्पर्क विवरण

ठेगानाः वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालय
बबरमहल, काठमाडौं
वेब साईटःwww.feb.gov.np
इमेलः info@feb.gov.np; welfare@feb.gov.np
श्रम कल सेन्टरः ११४१, १६६००१५०००५,
इमो/भाईबर ९८०१८०००१३ (२४सै घण्टा)
टेलीमेडिसिनः ९८५१३४५७०१/७०२

श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

- कार्यक्षेत्र तथा कार्यविवरणः नेपाल सरकार कार्यविभाजन नियमावली बमोजिम
- संगठन संरचना र अन्तर्गतका निकायहरुः

वैदेशिक रोजगार विभाग,
श्रम तथा व्यवशाय जन्य सुरक्षा विभाग
वैदेशिक रोजगार बोर्ड
सामाजिक सुरक्षा कोष
प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम
व्यवसायीक तथा सीप विकास तालिम प्रतिष्ठान र तालिम केन्द्रहरु
श्रम कार्यालयहरु
रोजगार सेवा केन्द्र,
अन्य निकायहरुः – विदेशस्थित नियोगहरुमा श्रम सहचारी

वोर्डको संक्षिप्त परिचय

- **उद्देश्य:** वैदेशिक रोजगार व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्ने, सो व्यवसायलाई सुरक्षित, व्यवस्थित र मर्यादित बनाउने तथा वैदेशिक रोजगारमा जाने कामदार र वैदेशिक रोजगार व्यवसायीको हकहितको संरक्षण गर्ने (वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ तथा नियमावली, २०६४)
- **बोर्डको संरचना :** माननीय श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा २५ सदस्यीय वोर्डको गठन सम्बन्धी व्यवस्था (वैदेशिक रोजगार ऐनको दफा ३८)।
- **बोर्डको सचिवालय :** मिति २०६५।७।१८ देखि वोर्डको सचिवालय स्थापना भै नियमित रुपमा कार्य संचालन हुँदै आएको
- **कार्य संचालनका आधार :** वै.रो. नीति, ऐन, नियमावली, वोर्डवाट स्वीकृति नीति, निर्देशन, नेपाल सरकारवाट स्वीकृत निर्देशिका र नेपाल सरकारका प्रचलित कानूनहरुको अधीनमा रही वोर्डका कार्यहरु संचालन हुने।

कोषको व्यवस्था र संचालन (दफा ३३)

(क) वैदेशिक रोजगार ऐन २०६४ को दफा ३२ मा उल्लेख भए अनुसार बैदेशिक रोजगार कल्याणकारी कोषको स्थापना भएको छ। उक्त कोषमा निम्न बमोजिमको रकम रहने व्यवस्था रहेको छ -

- वैदेशिक रोजगारमा जानु अघि कामदारले जम्मा गरेको रकम (श्रम स्वीकृति वापतको रकम, हाल प्रति कामदार रु.१५००।– (३ वर्ष सम्मको स्वीकृतीका लागि) र २५००।–(३ वर्ष माथि) का दरले जम्मा हुने गरेको)
- इजाजतपत्र दस्तुर र इजाजतपत्र नवीकरण दस्तुर। (म्यानपावर दर्ता तथा नवीकरण)
- अभिमुखीकरण तालीम संचालन गर्ने संस्थावाट प्राप्त अनुमतिपत्र दस्तुर र नवीकरण दस्तुर।
- इजाजतपत्रवाला संस्थाले राखेको धरौटी परिचालन गरी प्राप्त ब्याज रकम।
- अन्य स्वदेशी, बिदेशी व्यक्ति निकाय र संस्थाहरुवाट प्राप्त रकम।

(ख) उल्लेखित व्यवस्था अनुसार हाल कोषमा कूल मौज्दात रू ६ अर्ब ३५ करोड रकम रहेको छ। यो रकम घटबढ भईरहने

वैदेशिक रोजगार बोर्डवाट प्रदान गरिने कल्याणकारी सेवाहरु

- मृतकको शव नेपाल झिकाउने कार्य
- निःशुल्क शव ढुवानी सेवा
- मृतक कामदारको नजिकको हकवालालाई आर्थिक सहायता प्रदान गर्ने
- बिरामी वा अंगभंग भएमा प्रदान गरिने उपचारका लागि आर्थिक सहायता
- कामदारको घरपरिवारका सदस्यलाई प्रदान गरिने औषधि उपचार सहयोग
- छात्रवृत्ति सहायता
- उद्धार तथा खोजतलास सेवा
- कानुनी प्रतिरक्षा सहायता
- महिला कामदारको पूर्व प्रस्थान अभिमुखीकरण तालिम शुल्क सोधभर्ना
- अन्य प्रवर्धनात्मक विभिन्न कार्यक्रमहरु

वैदेशिक रोजगारी र नेपाल २०८० पौष

आ.व.	वैदेशिक रोजगारमा गएकाहरुको विवरण			विप्रेषण आप्रवाह रु. (अर्बमा)	जिडिपी अनुपात	मृत्यु संख्या	अंगभंग संख्या
	पुरुष	महिला	जम्मा				
०६५/६६	२११,३७१	८,५९४	२१९,९६५	२०९.७	२१.२	७८	८
०६६/६७	२८४,०३८	१०,०५६	२९४,०९४	२३१.७	१९.४	४२१	१०
०६७/६८	३४४,३००	१०,४१६	३५४,७१६	२५३.६	१८.५	५६४	३१
०६८/६९	३६१,७०७	२२,९५८	३८४,६६५	३५९.६	२०.५	६४७	५७
०६९/७०	४२३,१२२	२७,७६७	४५०,८८९	४३४.६	२२.३	७७२	९०
०७०/७१	४९८,८४८	२८,९६६	५२७,८१४	५४३	२४.३	८७७	११६
०७१/७२	४७७,६९०	२१,४१२	४९९,१०२	६१७	२५.५	१००६	१८४
०७२/७३	६०९,०४७	३१,९३४	६४०,९८१	६६५	२५.५	८२६	११७
०७३/७४	६०९,३३९	३३,५२०	६४२,८५९	६९५	२२.६	७५८	२०४
०७४/७५	५७९,७२१	३२,९६४	६१२,६८५	७५५	२१.९	८२६	३६१
०७५/७६	४७६,७०५	३२,१२३	५०८,८२८	८७९.३	२२.८	७६३	३५४
०७६/७७	३४०,०००	२८,४३३	३६८,४३३	८७५	२२.४	६७२	२०५
०७७/७८	१५५,२४२	११,४५६	१६६,६९८	९६१.१	२२.५	१२४३	१४३
०७८/७९	५८०,९६२	४९,१२८	६३०,०९०	९८६	-	१४७९	२४५
०७९/८०	६९९,१९३	७२,१३४	७७१,३२७	१२२०.६५	-	१२०८	३८९
कूल	६,६५१,२८५	४२१,८६१	६,३०१,८१९	९६८६.३	-	१२,९०३	२,९४५

स्रोत: वैदेशिक रोजगारका लागि श्रम आप्रवासन, नेपालको स्थिति प्रतिवेदन, २०२०, वैदेशिक रोजगार विभाग, मृत्यु,अंगभंग संख्या, विप्रेषण आप्रवाह, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल बाणिज्य बैंक

मृत्युको कारण अनुसार मृतक संख्या (२०८० पौष मसान्त सम्म्म)

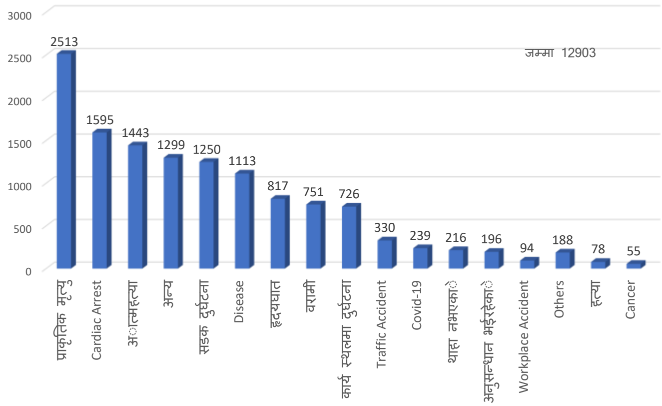

मृत्यु भएका देश अनुसारको संख्या

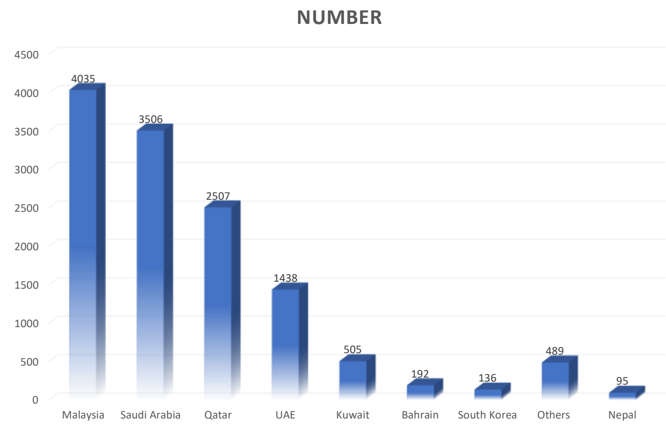

आर्थिक सहायता पाउने सर्तहरु

- जुनसुकै सहायता प्राप्त गर्न वैदेशिक रोजगार विभागवाट श्रम स्वीकृती अनिवार्य
- मृत्यु: रु. ७ लाख सहायता प्राप्त गर्न करार अवधिमा वा करार अवधि समाप्त भएको एक वर्षभित्र कुनै कारणले मृत्यु भएमा मृत्यु भएको एक वर्ष भित्र बोर्ड सचिवालयमा निवेदन दर्ता गरिसक्नु पर्ने ।
- मृत्यु: रु २५ हजारका लागि भने उपरोक्त वमोजिमको हदम्याद नलाग्ने ।
- वैदेशिक रोजगार विभागवाट श्रम स्वीकृती अनिवार्य
- विरामी: करार अवधिमा वा करार अवधि समाप्त भएको एक वर्ष भित्र कुनै कारणले अङ्ग भङ्ग भएमा वा निज गम्भिर विरामी भएमा वा त्यस्तो कामदार विदेशमा अङ्ग भङ्ग वा गम्भिर विरामी भएकोमा स्वदेश फिर्ता भएको एक वर्ष भित्र र स्वदेशमा अङ्ग भङ्ग वा गम्भिर विरामी भएकोमा सोको एक वर्ष भित्र बोर्ड सचिवालयमा निवेदन दर्ता गरिसक्नु पर्ने ।
- विरामी: निवेदनको जाँचवुझ गरी सात लाख रुपैया सम्म सहायता उपलब्ध गराउन सकिने ।

बोर्डले हालसम्म प्रदान गरेको सेवा (संख्या)

२०८०/१०/१८ सम्म

मृतकका हकवालालाई आर्थिक सहायता प्रदान गरेको संख्या
२०८०/१०/१८ सम्म

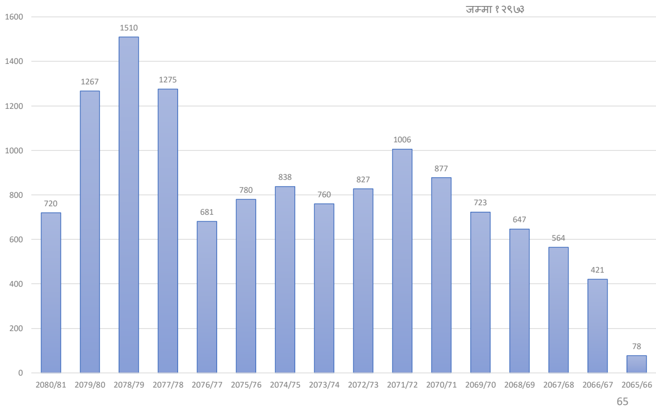

कल सेन्टरको संख्यात्मक विवरण

कल सेन्टरको निकायगत विववरण २०८० सावन, १ सोम देखी २०८० पौष, २९ आईत सम्म		
सि.नं.	निकाय	जम्मा
१	वैदेशिक रोजगार बोर्ड	156
२	वैदेशिक रोजगार विभाग	187
३	श्रम कल सेन्टर	58
४	बैदेशिक रोजगार कार्यालय	126
५	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	10
६	ई. पी. एस. कोरिया शाखा	1
७	सामाजिक सुरक्षा कोष	10
८	श्रम तथा रोजगार कार्यालय	1
९	प्रधानमन्त्रि रोजगार कार्यक्रम	1
१०	श्रम तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा विभाग	5
११	जानकारीको लागि	7686
१२	followup कल	15772
	जम्मा	**24013**

सीप तथा क्षमता अभिवृद्धि

- सीप तालिम व्यवस्थापन र सञ्चालन,
- पूर्व प्रस्थान अभिमुखीकरण तालिम व्यवस्थापन,
- फर्किएका कामदारको नि:शुल्क सीप परीक्षण

पारिवारिक पुनर्मिलन/सामाजिक पुनर्एकीकरण

- उद्यमशीलता विकास तालिम,
- वित्तीय साक्षरता,
- मनोसामाजिक परामर्श सेवा
- सीप तालिम
- वस्तुगत सहायता
- सहुलियत ब्याजदरमा कर्जाका लागि सहजीकरण

सूचना तथा परामर्श सेवा

- राष्ट्रिय आप्रवासी स्रोत केन्द्र (बोर्ड सचिवालयमा),
- सुरक्षित वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी निशुल्क सूचना तथा परामर्श (आप्रवासन स्रोत केन्द्र),
- श्रव्य दृष्य सामग्रीहरु निर्माण तथा प्रशारण,
- रेडियो, एफ.एम. रेडियो, टेलिभिजन तथा छापा माध्यमहरुबाट सूचना संप्रेषण,
- वेव साईट, सामाजिक सञ्जालहरुको प्रयोग,
- सूचनामूलक सामग्रीहरुको उत्पादन तथा वितरण
- कल सेन्टर संचालन

सेवाका लागि आवश्यक प्रकृयाहरु

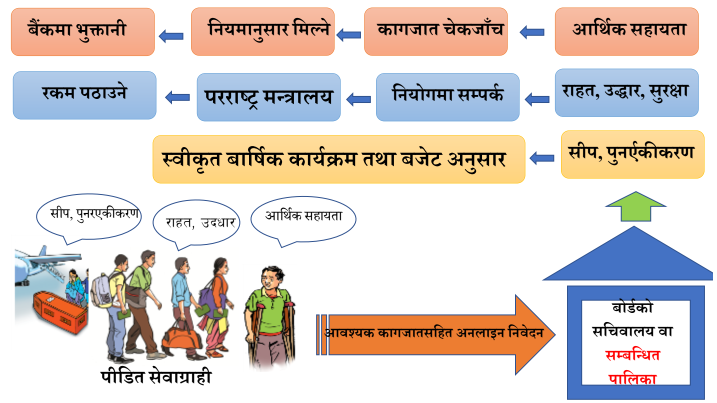

आ.व २०८०/८१ का केहि नवीन कार्यक्रमहरु

क.सं	वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएर आएका श्रमिकको हितका लागि गरिने कार्यक्रम
६.१	मनोसामाजिक परामर्श सेवा सञ्चालन स्वदेश/ विदेश
६.२	वैदेशिक रोजगारबाट फर्कि आएका कामदारहरूको सीप परिक्षण/प्रमाणीकरण कार्यक्रम सञ्चालन
६.३	वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका कामदारहरूको स्वास्थ्य परीक्षण/Health Screening गर्ने
६.४	वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका कामदारहरूले उत्पादन गरेका वस्तु तथा सेवाको प्रबर्द्धनका लागि प्रदर्शनी तथा मेला आयोजना
६.५	वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका व्यक्तिहरूलाई उद्यमशीलता विकास गर्न सीप विकास तालिम सञ्चालन गर्ने (माइलस्टोन बुँदा नं २७ को कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित)
५.७ ञ	माध्य मक वद्यालयहरु एवं सामुदायिक कलेजहरुमा वैदे शक रोजगार एवं बोर्डको बारेमा सचेतना कक्षा ..\..\..\karyayojana Rough\school education.docx

क्र.सं	वैदेशिक रोजगारीमा गएका परिवारको सवलीकरण कार्यक्रम
९.१	वैदेशिक रोजगारीमा गएका परिवारका सदस्यलाई समेत समेट्ने गरी सामुदायिक विद्यालयबाट दशौं कक्षासम्मको शिक्षा हासिल नगरी बिचैमा पढाइ छाडेका सीमान्तकृत युवाहरूलाई सीपमूलक तालिम सञ्चालन
९.२	वैदेशिक रोजगारीमा गएका परिवारका सन्ततीहरूलाई समेत समेट्दै "पढ्दै कमाउँदै" कार्यक्रम
९.३	वैदेशिक रोजगारीमा गएका परिवारका सदस्यलाई समेत समेट्ने गरी वित्तीय साक्षरता/उद्यमशीलता सम्बन्धी कक्षा ११ र १२ का विद्यार्थीहरूलाई प्रशिक्षण (कलेज/ विद्यालयहरूमा)

सुरक्षित वैदेशिक रोजगारका लागि स्थानीय तहको भूमिका

- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (थ) : बेरोजगारको तथ्यांक संकलन

(४) सुरक्षित बैदेशिक रोजगारी र वैदेशिक रोजगारीमा रहेको श्रम शक्तिको सूचना तथा तथ्यांकको संकलन तथा व्यवस्थापन,

(५) रोजगार सूचना केन्द्रको व्यवस्थापन तथा सञ्चालन,

(६) वैदेशिक रोजगारीमा जाने श्रम शक्तिको लागि वित्तीय साक्षरता र सीपमूलक तालिमको सञ्चालन,

(७) वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका व्यक्तिहरूको सामाजिक पुनःएकीकरण र

(८) वैदेशिक रोजगारीबाट प्राप्त ज्ञान, सीप र उद्यमशीलताको उपयोग गर्ने कार्यनीति

वैदेशिक रोजगार बोर्ड र स्थानीय तहबीच सहकार्यका सम्भावित क्षेत्रहरु

(१) वैदेशिक रोजगारीका क्रममा बोर्डबाट प्रदान गरिने मृत्यु, अंगभंग, शैक्षिक छात्रवृत्ति सहायता लगायतका आर्थिक सहायता वितरणमा सहकार्य।

- कानुनी आधार : वैदेशिक रोजगार नियमावली, २०६४ को पाँचौं संशोधन र वैदेशिक रोजगार कल्याणकारी सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७८।

(२) आप्रवासी स्रोत केन्द्रको सञ्चालन

- कानुनी आधार : आप्रवासन स्रोत केन्द्र (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७८।

(३) वैदेशिक रोजगारीमा जान चाहनेहरुका लागि निशुल्क सीप तालिम सञ्चालन।

- कानुनी आधार : रोजगारमूलक सीप विकास तालिम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५।

(४) वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका कामदारहरुको सामाजिक तथा आर्थिक पुनरएकीकरण कार्यक्रम सञ्चालन।

- कानुनी आधार : वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका व्यक्तिको लागि पुनएकीकरण कार्यक्रम (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) निर्देशिका, २०७८।

विदेशस्थित श्रम काउन्सेलर/सहचारीका सम्पर्क नम्बर

सि.नं.	नियोग	नाम	सम्पर्क नम्बर
१	नेपाली राजदूतावास, मलेसिया	भोलानाथ गुरागाई	+60 16-922 6760
२		दिलिप खड्का	+60 16-762 6624
३	नेपाली राजदूतावास, अबुधाबी	दीनबन्धु सुवेदी	+971 54 450 7265
४	साउदी अरव, रियाद	देवेन्द्र कार्की	+966 50 005 6529
५	साउदी अरव, जेद्दा	ताम्रराज काफ्ले	+966 50 687 9434
६	दक्षिण कोरिया	चन्द्रकला वली	+82 10-5508-2053
७	कुवेत	गिरीराज आचार्य	+965 6961 8192
८	कतार	टिकामणी नेउपाने	+974 5116 1686

विदेशस्थित नियोगहरुमा कार्यरत श्रम काउन्सेलर तथा श्रम सहचारीहरुको विवरण

क.सं.	कार्यरत नियोग	नामथर	पद	सम्पर्क नं.	ईमेल
१	दोहा, कतार	श्री टिकामणी नेउपाने	काउन्सेलर (श्रम)	+९७४५११६१६८६	qa.nepalembassy@mofa.gov.np / tikamanin@gmail.com
२	दोहा, कतार	श्री कृष्ण पौडेल	श्रम सहचारी	+९७४५५१२५६९७	qa.nepalembassy@mofa.gov.np / poudelkrishna02@gmail.com
३	दक्षिण कोरिया, सिओल	श्री चन्द्रकला ओली	काउन्सेलर (श्रम)	+८२१०५५०८६११८	eonseoul@mofa.gov.np munuoli@gmail.com
४	संयुक्त अरब इमिरेट्स आबुधावी	श्री दीनबन्धु सुवेदी	काउन्सेलर (श्रम)	+९७१५०२७१७९०१ / +९७१०५४४५०७२६५	dinbasu_2001@yahoo.com eonabudhabi@mofa.gov.np
५	संयुक्त अरब इमिरेट्स अबुधावी	श्री आविद अंसारी	श्रम सहचारी	+९७१०-५०३७१३३९२	mdaabidansari400@gmail.com/ eonabudhabi@mofa.gov.np
६	साउदी अरेबिया, रियाद	श्री देवेन्द्र कार्की	काउन्सेलर (श्रम)	+९६६५०००५६५२९	debendra_karki99@yahoo.com labourksa@mofa.gov.np
७	साउदी अरेबिया, जेद्दा	श्री ताम्रराज काफ्ले	श्रम सहचारी	+९६६५०६८७९४३४	kaphlerisi@gmail.com cgnjeddah@mofa.gov.np
८	मलेशिया, क्वालालम्पुर	श्री भोलानाथ गुरागाईं	काउन्सेलर (श्रम)	+६०१६९२२६७६०	bholabhabishya@gmail.com eonkualalumpur@mofa.gov.np
९	मलेशिया, क्वालालम्पुर	श्री दिलिप खड्का	श्रम सहचारी	+६०१६७६२६६२४	dilip.dkhadka@gmail.com labor.eonkl@mofa.gov.np
१०	कुवेत	श्री गिरी प्रसाद आचार्य	श्रम सहचारी	+२५३२१६०३/४/५ +००९६५६७६०६४२४	giriacharyamail@gmail.com eonkuwait@mofa.gov.np
११	ओमान	श्री गोविन्द प्रसाद आचार्य	श्रम सहचारी	+९६८७१५९२५०६	govindaac8@gmail.com eonmuscatlabour@mofa.gov.np
१२	बहराइन	श्री जमुना काफ्ले	श्रम सहचारी	+९७३३३५०३५९८	Jkafle999@gmail.com

सन्दर्भ सामाग्रीहरु

वैदेशिक रोजगार एन, २०६४

वैदेशिक रोजगार नियमावली, २०६४

वैदेशिक रोजगार बोर्डको कार्यसंचालन निर्देशिका, २०६८

- वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४
- वैदेशिक रोजगार नियमावली, २०६४
- वैदेशिक रोजगार बोर्डको कार्यसंचालन निर्देशिका, २०६८
- वैदेशिक रोजगार कल्याणकारी सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७८
- वैदेशिक रोजगारीमा गएका कामदारका परिवारलाई स्वास्थ् उपचार सम्वन्धी मापदण्ड. २०७३
- बोर्ड बैठकको निर्णयहरु
- https://www.youtube.com/watch?v=ghV8GuPMvqU
- https://ujyaaloonline.com/desh-paradesh/

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम
(Prime Minister Employment Programme-PMEP)

बसन्त बहादुर बोहरा
उपस चव
प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम

प्रस्तुति का विषयहरु

- ❑ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम** (परिचय, उदेश्य, कार्यक्षेत्र र संरचना)
- ❑ **कानुनी व्यवस्था** (संविधान, ऐन, नियम, निर्देशिका र कार्यविधि)
- ❑ **विकास साझेदार** (विश्व बैंक (सहुलियतपूर्ण ऋण), आइ.एल.ओ.)
- ❑ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको मुख्य उपलब्धिहरु** (भौतिक र वित्तीय)
- ❑ **कार्यक्रमबाट प्राप्त सिकाई**
- ❑ **कार्यक्रमका प्रमुख चुनौतिहरु**
- ❑ **कार्यक्रमको परिमार्जन र आगामी कार्यदिशा**

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम को परिचय

- ❑ राष्ट्रियस्तरको कार्यक्रम (National Level Program)
- ❑ सामाजिक संरक्षणको कार्यक्रम (Social Protection Programme)
- ❑ नागरिक अधिकार (Right of the citizen)
- ❑ मौलिक अधिकार (Fundamental Right)
- ❑ राज्यको दायित्व(Responsibility of the state)
- ❑ कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित कार्यक्रम (Cash for Work Programme)
- ❑ राष्ट्र निर्माणको आधार

❑ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम

- सविधानमा व्यवस्था गरिएको रोजगारीको हक कार्यान्वयन गर्न लागु गरिएको।
- यो सामाजिक संरक्षणमा आधारित सार्वजनिक रोजगार कार्यक्रम हो।
- यो कार्यक्रम आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ देखि सालवसाली रुपमा सञ्चालन गरिएको।
- रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन,२०७५ र नियमावली,२०७५ र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ लागु गरिएको छ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ र अन्य कार्यविधि तथा मापदण्डहरु लागि गरिएको,
- यसमा न्यूनतम रोजगारी सम्बन्धी क्रियाकलापको कार्यान्वयन गरिएको छ।
- सरकारका तीनै तहमा ऐन बमोजिमको संस्थागत संरचना रहेको र कार्यक्रम कार्यान्वयनको चालक सिटमा स्थानीय तहहरु रहेका छन।
- कार्यक्रमलाई सहयोग गर्न विश्व बैंकको ऋण सहयोगमा युवा रोजगारीको लागि रुपान्तरण पहल आयोजना लागु गरिएको।

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको उद्देश्यहरु

- बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूति गर्न रोजगार सेवा र सहायता प्रदान गर्ने।
- दक्ष तथा सक्षम जनशक्ति विकास गरी आन्तरिक रोजगारी तथा स्वरोजगारीको प्रवर्द्धन र विस्तार गर्ने।
- सरकारी, निजी, सहकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रहरुबीचको समन्वय र सहकार्यमा थप रोजगारीका अवसर सृजना गर्ने।
- आन्तरिक रोजगारी सिर्जनाका लागि नीतिगत व्यवस्था गर्ने।
- सार्वजनिक पूर्वाधारहरुको निर्माण, स्तरोन्नति र विस्तारमा योगदान गर्ने।
- आन्तरिक रोजगारी सिर्जना सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गरी रोजगारीका नयाँ क्षेत्रहरुको पहिचान गर्ने।

❑ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको मुख्य रणनीतिक कार्यक्षेत्र

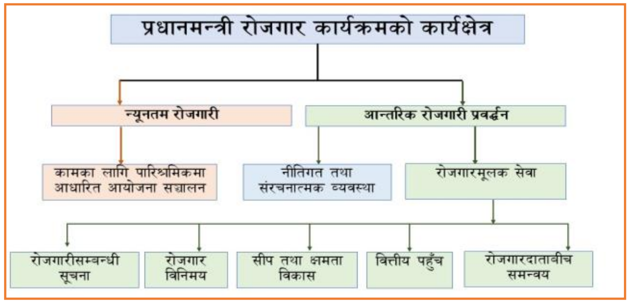

❑ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको सोच तथा अपेक्षा

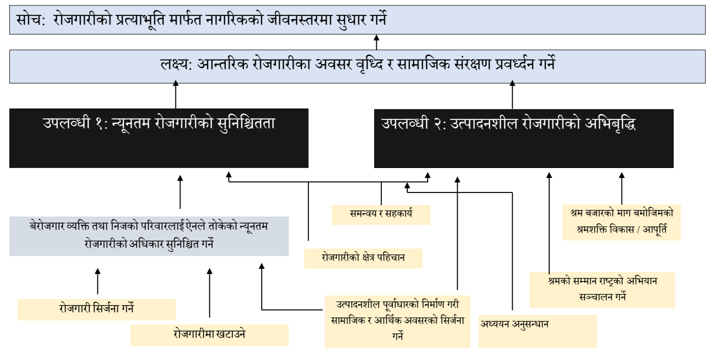

❑ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट परिवर्तनको परिकल्पना

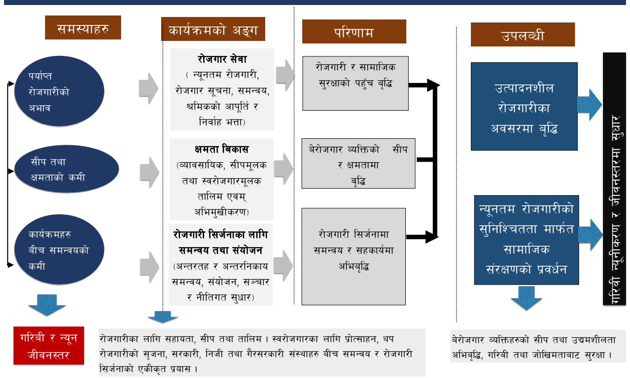

कार्यक्रम संचालनको परिकल्पना

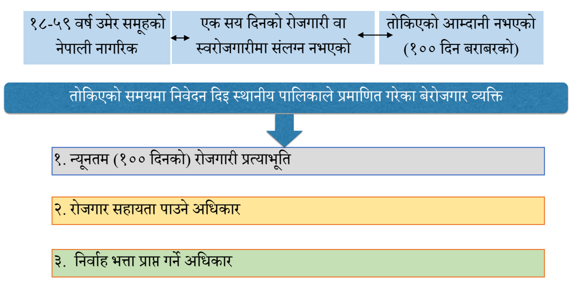

नोट: बेरोजगार व्यक्ति सवैले आवेदन दिन सक्ने। निर्वाह भत्ताको गणनामा मात्रै परिवारको विषय लागू हुने।

कार्यक्रम संचालनको परिकल्पना

रोजगार कार्यक्रम	ऐन अनुसार तीनै तहका सरकारले न्यूनतम रोजगारी प्रदान गर्न रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।
रोजगार सेवा केन्द्र	स्थानीय तह मातहत एक रोजगार सेवा केन्द्र रहने।
तथ्याङ्क सङ्कलन	रोजगार सेवा केन्द्रले बेरोजगार व्यक्ति, रोजगारीको अवस्था तथा रोजगादाताको सूचना सङ्कलन गर्ने र प्रतिवेदन प्रदेश तथा संघलाई पठाउने।

कार्यक्रम संचालनको परिकल्पना
(स्थानीय तहको रोजगार सेवा केन्द्र)

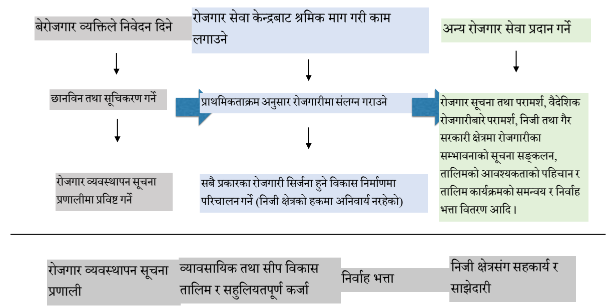

❑ कानुनी व्यवस्थाहरु (Legal Provisions)

- नेपालको संविधान, २०७२ (धारा-३३ रोजगारीको हक)
- रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन, २०७५ र नियमावली, २०७५ (दोस्रो संशोधन, २०७७)
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ (दोस्रो संशोधन, २०७८)
- बेरोजगार सूची निर्धारण तथा प्राथमिकीकरण मार्गदर्शन, २०७६
- कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७७
- श्रमको सम्मान राष्ट्रको अभियान रणनीति, २०७८
- युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७९
- एकीकृत श्रम तथा रोजगार (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०८०
- स्थानीय तहको रोजगार रणनीति निर्माण सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०८०

❑ संस्थागत संरचना

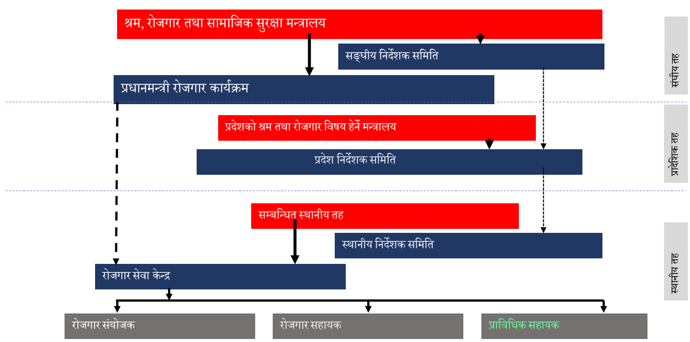

❑ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको दरबन्दी विवरण (अस्थायी दरबन्दी स्वीकृत)

सि.नं.	पद, नाम	श्रेणी	सेवा/ समूह/ उपसमूह	स्वीकृत संख्या	रिक्त	कैफियत
१.	सहसचिव	रा.प.प्र.	प्रशासन	१		स्थायी
२.	उपसचिव	रा.प.द्धि.	प्रशासन/सा.प्र.	२		स्थायी
३.	शाखा अधिकृत	रा.प.तृ.	प्रशासन/सा.प्र.	३		स्थायी
४.	लेखा अधिकृत	रा.प.तृ.	प्रशासन/लेखा	१		स्थायी
३.	कम्प्युटर ईन्जिनियर	रा.प.तृ.	नेपाल विविध	१		स्थायी
४.	तथ्याङ्क अधिकृत	रा.प.तृ. त.अ.	तथ्याङ्क	१		स्थायी
५.	ना.सु	रा.प.अनं.प्र.	प्रशासन/सा.प्र.	२		स्थायी/करार
६.	कम्प्यूटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्र.	विविध	२		स्थायी/करार
७.	ह.स.चा.	श्रेणी विहिन		२		स्थायी/करार
८.	का.स.	श्रेणी विहिन		१		स्थायी/करार
रोजगार सेवा केन्द्रका लागि सिर्जना भएको दरबन्दी संख्या						
१.	रोजगार संयोजक	अधिकृत/नासु	प्रशासन/सा.प्र.	७५३		करार
२.	प्राविधिक सहायक	नायव सुब्बा		७५३		करार
३.	रोजगार सहायक	नायव सुब्बा	प्रशासन/सा.प्र.	७५३		करार

❑ विकास साझेदार (Development Partners)

- **विश्व बैंक (सहुलियतपूर्ण ऋण)-युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना (Youth Employment Transformation Initiatives-YETI)**
  - सम्झौता मिति- **20 July, 2020**
  - आयोजना अवधि-**4 Years (20 July, 2020-30 June, 2024)**
  - आयोजना लागत- १२० मिलियन डलर
  - **आयोजनाको उद्देश्य:**

    (क) रोजगारीको सेवा, सुविधा र प्रणालीमा विकास तथा विस्तार गरी लक्षित वर्गको रोजगारीमा पहुँच अभिवृद्धि गर्ने,

    (ख) रोजगारीका अवसरहरुको सिर्जना गर्ने,

    (ग) रोजगार सेवाको प्रवर्द्धन मार्फत बेरोजगारीको दर न्यूनीकरण गर्ने।

❑ आयोजनाका कम्पोनेन्टहरु:

(क) कम्पोनेन्ट १: रोजगार प्रवर्द्धन प्रणाली र सेवाको सुदृढीकरण

(१) रोजगारीको अवसरमा पहुँच वृद्धि गर्ने,

(२) राष्ट्रिय रोजगार व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको विकास गर्ने।

(ख) कम्पोनेन्ट २: जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेका समूहका लागि श्रम बजारको उपलब्धिमा सुधार:

(१) सामुदायिक पूर्वाधारको मर्मत सम्भार तथा स्तरोन्नति र सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा अल्पकालीन रोजगारी सिर्जना गर्ने, (१ लाख ६७ हजार)

(२) लाभग्राहीको रोजगार-योग्य क्षमतामा सुधार गर्ने।(२१००० जना)

(ग) कम्पोनेन्ट ३ :आयोजना व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र क्षमता अभिवृद्धि: आयोजना कार्यान्वयनका लागि व्यवस्थापकीय, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।

(घ) कम्पोनेन्ट ४ :विशेष अवस्था: महामारीजन्य तथा अन्य आपतकालीन अवस्थामा आवश्यक रोजगारमूलक क्रियाकलाप गर्ने। (४२००० जनालाइ न्यूनतम रोजगारी प्रदान)

❑ अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठन (International Labour Organization)

- **Strengthening of Employment Service Centres (SESC) project -(SDC, WB, FCDO and ILO)- (सन् २०२३- नोभेम्बर, २०२६)**
  - ESC capacity development (Training of Trainers (ToT) and Training of ESC Staff)
  - Employment promotion services to Model ESCs
  - Integrated labour and employment services
  - Functional Capacity of ESCs and their stakeholders is strengthened.(ESC, Private sector and other stakeholders)
  - Institutional, legal and policy framework of integrated labour and employment services
  - Employment Services Assessment and Action Research on Model ESCs

❑ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको मुख्य उपलब्धिहरु

आ.व. २०७५/०७६-२०८०/०८१ सम्म रोजगारी सिर्जना

क्र.स.	प्रदेश	आर्थिक वर्ष						रोजगारी सिर्जना संख्या
		२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१	
१	कोशी प्रदेश	१७४४७	१५०४८	२८८५०	२३४६१	१३८९९	३५७	९९०६२
२	मधेश प्रदेश	२७४४८	९४८४	१६५६३	१५५३०	१२७१०	२८४	८२०१९
३	बागमती प्रदेश	१७६१९	१४३५५	२५०५७	२१३५९	११४९७	४७१	९०३५८
४	गण्डकी प्रदेश	१७४९५	९६११	१४०९९	१११९३	७४२४	३०१	६०१२३
५	लुम्बिनी प्रदेश	३१९५८	२११२३	२७३२४	२१७४३	१२३८७	३३६	११४८७१
६	कर्णाली प्रदेश	२५८७१	१६४३८	२९६८६	३५१४०	१७०६४	५१२	१२४७११
७	सुदुरपश्चिम प्रदेश	३४४३२	१९५७६	३७८८८	३५३३४	१६७०४	५४	१४३९८८
जम्मा		१७२२७०	१०५६३५	१७९४६७	१६३७६०	९१६८५	२३१५	७१५१३२

श्रोत: EMIS

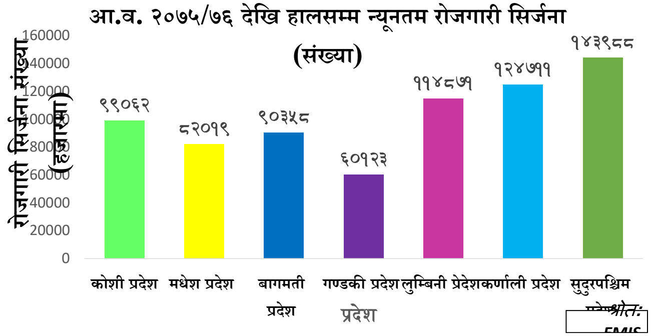

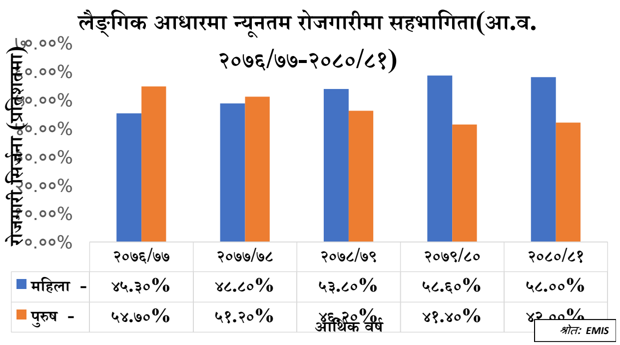

जातजाति	न्यूनतम रोजगारीमा सहभागिता प्रतिशतमा
आदिबासी जनजाति	३३.२६
दलित	२७.०६
क्षेत्री	२४.९६
ब्राह्मण	७.२४
मधेशी	४.१२
अन्य	२.२२
वैश्य	०.१८
मुसलमान	०.९६

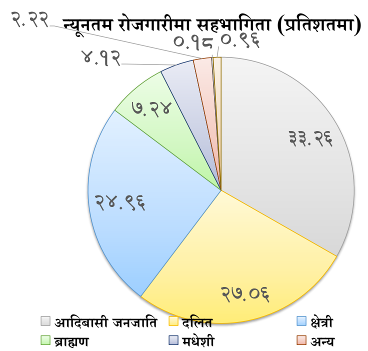

श्रोत: EMIS

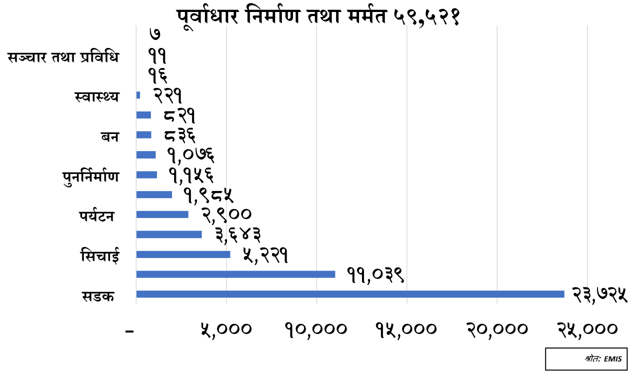

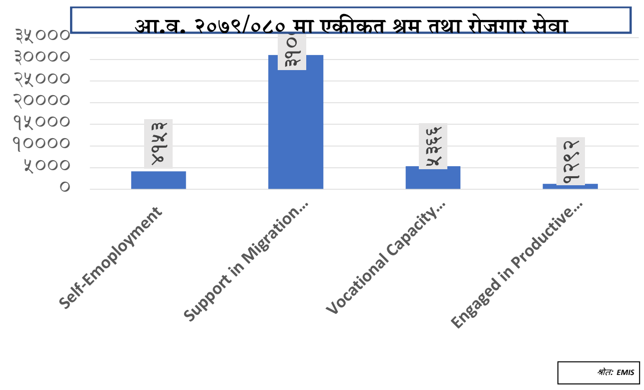

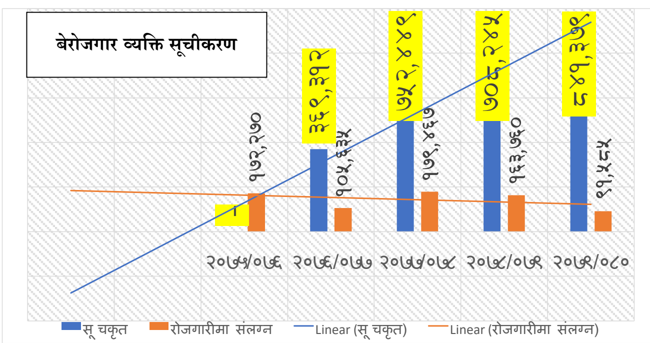

❑ रोजगार सेवा केन्द्रमा रहेका कर्मचारीहरुको विवरण (१९०६ जना)

प्रदेश	स्थानीय तह	रोजगार संयोजक	प्राविधिक सहायक	रोजगार सहायक	कर्मचारी नभएको
कोशी प्रदेश	१३७	१२५	१२७	११८	
मधेश प्रदेश	१३६	१११	१०१	६३	९
बागमती प्रदेश	११९	११०	१०९	१०६	१
गण्डकी प्रदेश	८५	७३	७६	७३	१
लुम्बिनी प्रदेश	१०९	९१	९६	८२	१
कर्णाली प्रदेश	७९	७०	७१	६४	१
सुदूरपश्चिम प्रदेश	८८	८५	८५	७०	
जम्मा	**७५३**	**६६५**	**६६५**	**५७६**	**१३**

श्रोत: EMIS

❑ वित्तीय प्रगति

आ र्थक बर्ष	वनियोजित बजेट	रोजगारी सर्जनाको कुल खर्च	अन्य खर्च	कुल खर्च	खर्च प्रतिशत
२०७५।०७६	३,१००,०००,०००	१,२८८,१९२,८६४	२८६,१३१,७२०	१,५७४,३२४,५८४	५०.७८
२०७६।०७७	२,३९०,०००,०००	१,३७०,९८२,०७३	४०९,८६५,०००	१,७८०,८४७,०७३	७४.५१
२०७७।०७८	१०,३५०,४९१,०००	६,७७०,६३८,२२६	७७३,३९६,६३४	७,५४४,०३४,८६०	७२.८९
२०७८।०७९	१२,०३४,९००,०००	७,१३४,२५५,१९१	१,०१७,०५८,२७०	८,१५१,३१३,४६१	६७.७३
२०७९।०८०	७,१५१,०००,०००	४,३५२,७०३,६५३	१,३५४,३३३,१५६	५,७०७,०३६,८०९	७९.८१
२०८०।०८१	५,९४०,३००,०००	९४,४७६,०००	५९१,३५४,३६०	६८५,८३०,३६०	११.५५
कुल जम्मा	४०,९६,६६,९१,०००	२१,०१,१२,४८,००९	४,४३,२१,३९,१४०	२५,४४,३३,८७,१४९	६२.११

श्रोत:-SuTRA (आ.ब. २०७५/०७६-२०८०/०८१)

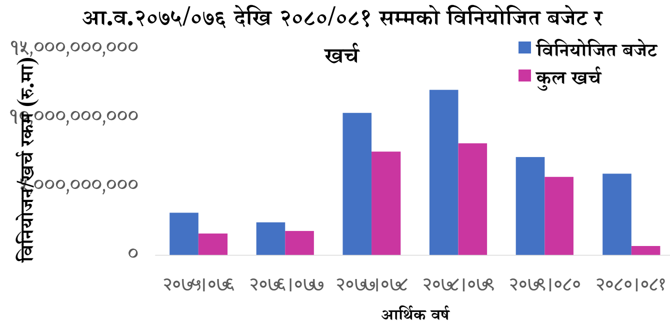

श्रोत:-SuTRA (आ.व. २०७५/०७६-२०८०/०८१)

❑ सबल पक्षहरु

- ❑सामाजिक संरक्षण (७ लाख १५ हजार १३२ जना)
- ❑औषत रोजगारी सिर्जना दिन क्रमश: बढ्दै गईरहेको (१२.८३ बाट ७८.२ दिन, न्युनतम एक सय दिनको रोजगारी पाउने संख्या ६५ प्रतिशत रहेको)
- ❑महिला सहभागितामा वृद्धि (५८ प्रतिशत)
- ❑जनजाती, दलित, मधेशी समुदायको उल्लेख्य सहभागिता (६४ प्रतिशत)
- ❑साना पूर्वाधारहरुको निर्माण (५९,५२१) केही नमूना कार्यहरु (आँप खेति –बागमती गाउँपालिका, सर्लाही)
- ❑स्थानीय तहको साझेदारी बढ्दै गएको (११८ स्थानीय तहले रोजगारी सिर्जनामा साझेदारी)
- ❑ नगद रहित भुक्तानी विधिले पारदर्शिता बढाएको छ भने वित्तीय अनुशासन कायम भएको

❑ कार्यक्रमबाट प्राप्त सिकाई

- वृहत्तर कार्यक्षेत्र समेट्ने लक्ष्य लिई कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा पर्याप्त पूर्व तयारी, साधन स्रोतको प्रक्षेपण र स्वामित्व सिर्जना गरेर कार्यान्वयनमा ल्याउँदा अपेक्षित नतिजा समयमै प्राप्त हुने।
- रोजगारले पार्ने प्रभाव र यसबाट प्राप्त हुने उपलब्धीका विश्लेषण गरि रोजगारी सम्बन्धी नीति, संस्थागत संरचना, सरोकारवाला बीच अवधारणागत एकरुपता र प्रतिवद्धता ।
- लक्षित वर्गको पहिचान र छनौट प्रक्रिया सुव्यवस्थित गर्न संयन्त्रको ठोस व्यवस्था।
- रोजगार सम्बन्धी एकीकृत सूचना प्रणालीको प्रणालीको विकास गर्नुपर्ने।
- रोजगारी अन्तरक्षेत्रीय विषय भएकोले क्षेत्रगत विकास नीति तथा कार्यक्रम बीच कार्यात्मक समन्वय।
- अन्तर-तह तथा अन्तर-निकाय संस्थागत क्षमता विकास भएमा अपेक्षित उपलब्धी प्राप्त हुने।

❑ कार्यक्रमका चुनौतिहरु

- साझा बुझाई
- स्वामित्व र अपनत्व
- बजेट र नागरिक अपेक्षा
- बेरोजगार व्यक्ति ? (कानून र यथार्थ)
- उत्पादनशील रोजगारी सिर्जना
- पूर्वाधारको गुणस्तर

- नागरिकको आर्थिक र सामाजिक अवस्थाका आधारमा प्राथमिकता
- प्रदेश र स्थानीय तहको साझेदारी
- ग्रामीण र सहरी क्षेत्रको अवस्था र आवश्यकता
- रोजगार सेवा केन्द्र र कर्मचारीको अवस्था, भूमिका
- कार्यक्रमको प्रभावकारिता, दिगोपना र ढाँचा परिमार्जन

कार्यक्रमको परिमार्जन र आगामी कार्यदिशा

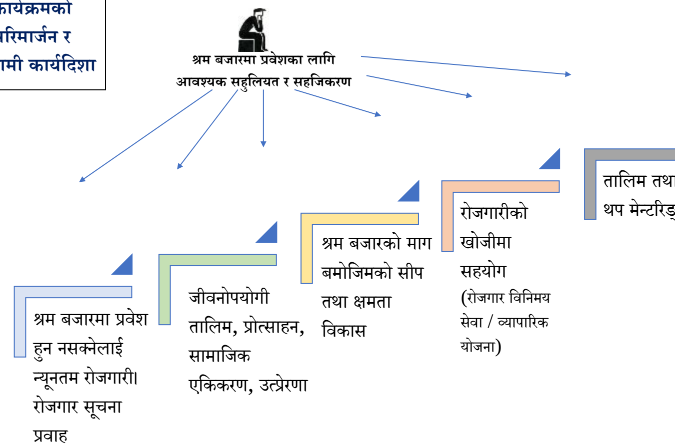

कार्यक्रमको परिमार्जन र आगामी कार्यदिशा

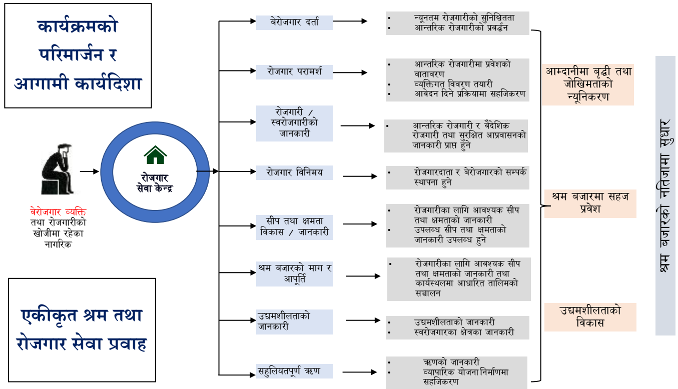

एकीकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रवाह

रोजगारी सिर्जनाका लागि अन्तरतह र अन्तर निकाय समन्वय

बैदेशिक रोजगार सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था र मुद्धाहरु

सुदिप देबकोटा
अधिवक्ता (एल.एल.एम)/कार्यक्रम संयोजक
सुरक्षित आप्रवासन(सामी) कार्यक्रम
मानव अधिकारकालागि जनमञ्च (पिपुल फोरम)

मानव अधिकारकालागि जनमञ्च (पिपुल फोरम)

पिपुल फोरम मानव अधिकारकर्मी र कानूनकर्मीहरूले सन् २००३ मा नेपालमा मानव अधिकारको संरक्षण र कानूनी शासनको प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यकासाथ स्थापना गरेका हुन् । यस संस्थाले सन् २००५ देखि नै श्रम आप्रवासनसँग सम्बन्धित रही सेवा प्रदान गर्दै आई रहेको छ भने सन् २०११ देखि हालसम्म सामी हेल्भेटास् स्वीस ईन्टरकोअपरेसनको आर्थिक सहयोगमा संचालित सुरक्षित आप्रवासन् (Safer Migration) कार्यक्रम अन्तर्गत निरन्तर राष्ट्रिय साझेदारको रुपमा कानुनी सहायता प्रदान गर्ने र न्यायमा पहुँच पुऱ्याउन सहजिकरण गरि रहेको छ ।

सामी कार्यक्रमसँगको सहकार्य

- पिपुल फोरमले सन् २०११ देखि हालसम्म सुरक्षित आप्रवासन् (Safer Migration) कार्यक्रम अन्तर्गत निरन्तर **निशूल्क कानुनी सहायता** प्रदान गरि रहेको छ ।
- पिपुल फोरमले निःशुल्क कानुनी सहायता कार्यक्रम अन्र्तगत हालसम्म **३१,०४८**(२०८० असाढ मसान्तसम्म) **आप्रवासी कामदारहरू** र उनीहरूका परिवारहरूलाई कानुनी सहायता सेवा प्राप्त गर्नमा सहजिकरण गरेको छ ।
- निःशुल्क कानूनी सहायता सेवा सहजिकरण पश्चात पीडितले र उनिहरुको मुद्धामा नगद **रु. १,६८,९९,१३,९१५**/- बराबर क्षतिपुर्ति प्राप्त गर्ने निर्णय भएको ।

वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सरकारी संयन्त्रहरु र सेवाहरु

१) श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
२) प्रदेश मन्त्रालय
३) वैदेशिक रोजगार विभाग
४) वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण
५) वैदेशिक रोजगार बोर्ड
६) कन्सुलर सेवा विभाग, परराष्ट्र मन्त्रालय
७) नेपाली राजदूतावास तथा कुनितिक नियोगहरू
८) जिल्ला प्रशासन कार्यालय
९) श्रम तथा रोजगार कार्यालयहरू
१०) महानगरपालिका,उपमहानगरपालिका, नगरपालिका तथा गाउँपालिकाहरु
११) नेपाल प्रहरी

वैदेशिक रोजगार ऐन २०६४ ऐनका मुख्य विशेषताहरु

१.द्विपक्षीय श्रम सम्झौता गर्न सक्ने - दफा ४
२.वैदेशिक रोजगारमा महिला उपरको भेदभाव गर्न नपाईने - दफा ८
३.ईजाजत विना वैदेशिक रोजगार व्यवसाय गर्न नपाउने -दफा १०
४.व्यक्तिगत रुपमा वैदेशिक रोजगारमा जान सक्ने -दफा २१
४.क. जिल्ला प्रशासन कार्यलयमा उजुरी दिन सक्ने - दफा २१क
ख. जिल्ला प्रशासन कार्यालयले व्यक्तिगत मुद्धा मिलापत्र गर्न सक्ने
५.अनुगमन गर्ने,उजुरी उपर जाँचबुझ गर्ने -दफा ३४,३५
६.क्षतिपूर्ति (करार रोजगार उपलव्ध नगराएमा लागेको सम्पूर्ण खर्च भराउने)-दफा ३६
७.ठगि गर्ने कसुरदारलाई दण्ड जरिवाना -दफा ४३ र ४४)
तीन देखि सात वर्षसम्म जेल र तीन लाख देखी पाँच लाखसम्म जरिवाना)
८. करार विपरित काम लगाएमा (कम तलब) कामदार पठाउने मेनपावरवाट नपुग रकम असुल गरिने - दफा ५५
९.गलत स्वास्थ्य परीक्षणको कारण स्वदेश फर्कन परे स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने संस्थावाट आउँदा जाँदाको खर्च भराई पाउने -नियम ४६ ख

१०. विदेश गएको कामदारको मृत्यु भएमा ७ लाख र अंगभंग भएमा ७ लाख सम्मको आर्थिक सहायता वोर्डवाट पाउने -नियम २८
११. विदेश गएको कामदारको र परिवारको स्वास्थ्य उपचार (५० हजार) तथा मृत्यु भएका कामदारका वालवच्चालाई छात्रवृत्ति, सीप प्रमाणिकरण

उद्धार सम्बन्धी व्यवस्था

क) वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा ७५
१.सेवा सुविधा नपाएमा – ईजाजत पत्रवालाले
२.युद्ध वा महामारीमा – सरकारले (सर्वोच्च अदालतको अन्तरिम आदेश र अलपत्र कामदार फिर्ता निर्देशिका २०७७)
ख) उद्धार संयन्त्रहरु (वोर्ड,दुतावास, श्रम सहचारी, वैदेशिक रोजगार विभाग, कन्सुलर सेवा विभाग)

उजुरी र न्यायीक प्रकृया

क) वैदेशिक रोजगार कसुरको उजुरी – वैदेशिक रोजगार विभाग वा प्रमुख जिल्ला अधिकारी

ख) अनुसन्धान – वैदेशिक रोजगार विभाग

ग) न्याय निरुपण (वैदेशिक रोजगार न्यायधिकरण (दण्ड सजाय गर्ने र हर्जाना दिलाउने) (वैदेशिक रोजगार विभाग - क्षतिपुर्तिसँग सम्बन्धीत)मुद्दामा संक्षिप्त कार्यविधिको प्रयोग

घ) पुनरावेदन - न्यायाधिकरणको उपर सर्वोच्च अदालत र विभागको उपरको श्रम मन्त्रालय)

(ङ) फैसला कार्यान्वयन -पिडकको ठेगाना रहेको जिल्ला अदालत

च) हद म्याद - ठगीमा छैन, फरक काम/फरक तलबमा १ वर्ष भित्र) कामदार आफैले भए नेपाल आएको एक वर्ष भित्र

छ) वैदेशिक रोजगार मुद्दा सरकारवादी मुद्दा हुने

ज) मिलापत्र हुन सक्ने - मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता ऐन, २०७४ को दफा ११७

बैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित संभावित मुद्धाहरु

१.वैदेशिक रोजगार कसुर/ठगी (रकम लिई विदेश नपठाएको)

२.पासपोर्ट जफत

३. ईजाजतपत्रवालाले बढी सेवा शुल्क लिएमा

४. क्षतिपुर्ति (करारमा उल्लेख भएको भन्दा फरक कम्पनी, काम, तलब वा सेवा सुविधा)पारिश्रमिक चोरी

५. ईजाजतपत्रवाला ले व्यक्तिगत रुपमा कामदार पठाएमा

६.नावालिगलाई वै. रो. मा पठाएमा

७.खुल्ला नगरेको देश पठाएमा

८. मेडिकल फेल

९.उद्दार

१०.आर्थिक सहायता

११.लाश फिर्ता

१२. छात्रवृत्ति

१३.कानुनी सहायता (गन्तव्य मुलुकमा कुनै फौजदारी अभियोग लागी पक्राउ परेमा वा मुद्दा चलेमा)

बैदेशिक रोजगार मुद्धाहरुमा (शिफारिस गर्दा समेत) विचार पुऱ्याउनु पर्ने कुरा

१.हकदैया

२.हदम्याद

३.क्षेत्राधिकार

४.प्रमाण

५. पिडितको अवस्था

संलग्न गर्नु पर्ने कागजात वा प्रमाणहरुः

१.म्यानपावर भए रकम बुझाएको वा बुझिलिएको भर्पाई ।

२. व्यक्तिलाई दिएको हो भने वैदेशिक रोजगार प्रयोजनकालागि दिएको भन्ने जनिएको भर्पाई, आई.एम.ई स्लिप वा बैंक भौचर वा लिखत ।

३.पीडितको राहदानी वा प्रतिलिपी ।

४.वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी निज पिडकसँग भएका च्याट,अडियो रेकर्ड लगायत अन्य थप प्रमाण । जस्तैःभिसा,करार,अफर लेटर आदी

जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा मुद्धा सहजीकरणमा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु

- कुरा सुन्ने तथा प्रमाणहरु हेर्ने
- पिडितसँग भएका सम्भावित अन्य प्रमाणको खोजी
- भएका प्रमाणहरुको आधारमा मुद्धाको परिणामका संभावनाहरु बताउने
- जिल्ला प्रशासन कार्यालय (प्र.जि.अ)लाई दिईने निवेदनको मस्यौदा
- जिल्ला प्रशासन कार्यालय (प्र.जि.अ)मा दिईएको निवेदनका आधारमा पिडित र पिडक बिच छलफल भई रकम फिर्ता दिने लिने सहमति भएमा छुट्टै स्वतन्त्र लिखत तयार गर्न सहजिकरण गरि दिने
- आफ्नो कार्यालय वा जिल्ला प्रशासन कार्यालय (प्र.जि.अ) लाई मुकाममा उल्लेख नगर्ने वा रोहवर साक्षी नबस्ने

गाउँपालिका र नगरपालिकाको वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी निम्न विषयमा कार्यहरु गर्न सक्ने ।

- वैदेशिक रोजगारमा गएका र फर्केका कामदारहरुको तथ्याङ्क संकलन
- वैदेशिक रोजगारमा जान चाहनेहरुको लागि सुचना संप्रेषण
- कामदार र परिवारका लागि वित्तिय साक्षरता
- सीप तालिम
- वैदेशिक रोजगारबाट फर्केको कामदारका लागि पुर्नएकिकरण कार्यक्रम

न्यायमा पहुँचका चुनौतीहरु

(१) नेपालमा रहेका चुनौतीहरु
(क) वैदेशिक रोजगार कसुरको केन्द्रीकृत न्याय संरचना
(ख) उजुरी प्रकृया वारे जानकारीको अभाव
(ग) कामदारहरुमा कानूनी कार्यविधि वारे जानकारीको अभाव
(घ) मुद्दा मामिलामा लामो समय लाग्ने र खर्चिलो हुने
(ङ) पिडीतहरुसँग प्रयाप्त प्रमाण अभाव
(च) प्रभावकारी अनुसन्धान नहुने
(छ) फैसला कार्यन्वयनमा जटिलता

(२) गन्तव्य मूलूकमा रहेका चुनौतीहरु

यहाँहरुसँग अपेक्षा

- बैदेशिक रोजगारको सम्बन्धी ठगी लगायतका समस्या न्यूनिकरणकालागी सुरक्षित बैदेशिक रोजगार सम्बन्धी कार्यक्रम संचालनकालागी बजेट व्यवस्थापन गरी सचेतना मुलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने। जस्तै जानकारीमुलक होंडिङ बोर्ड
- प्रमाण नभएका बैदेशिक रोजगार ठगीका समस्याहरु आएमा त्यस्ता समस्याहरुको विस्तृत विवरण सहितको निवेदन लिई थप कारवाहीकालागि प्रमुख जिल्ला अधिकारीको मा शिफारिस गर्ने ।
- बैदेशिक रोजगारको क्रममा मृत्यु तथा अङ्गभङ्ग भएका व्यक्तिहरु व निजको परिवारहरुलाई बैदेशिक रोजगार बोर्डबाट प्राप्त हुने आर्थिक सहायता प्राप्त गर्न सम्बन्धित स्थानिय पालिकाले शिफारिस गरी बोर्डमा पठाई स्थानिय स्तरमा उपलव्ध गराउन सहयोग गर्ने
- बैदेशिक रोजगारको क्रममा मृत्यु तथा अङ्गभङ्ग भएका व्यक्तिहरुको बालबच्चाहरुलाई छात्रवृत्ति प्राप्त गर्न सहयोग गर्ने ।
- स्थानिय सरकार संचालन ऐनले प्रदान गरेको अधिकार तथा जिम्मेवारी अनुसार सुरक्षित बैदेशिक रोजगार सम्बन्धी स्थानीय आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम संचालनको लागी पहल गर्ने ।

धन्यवाद

सम्पर्क नं :०१४७९७२२६

९८५१०५५५५०

सुदिप देवकोटा

पिपुल फोरम

कुनै जिज्ञासा ?

(कृपया छलफलकोलागि स्वागत छ)

वैदेशिक रोजगार बोर्डवाट प्रदान गरिने कल्याणकारी सेवाहरु

- मृतकको शव नेपाल झिकाउने कार्य
- निशुल्क शव ढुवानी सेवा
- मृतक कामदारको नजिकको हकवालालाई आर्थिक सहायता प्रदान गर्ने
- बिरामी वा अंगभंग भएमा प्रदान गरिने उपचारका लागि आर्थिक सहायता
- कामदारको घरपरिवारका सदस्यलाई प्रदान गरिने औषधि उपचार सहयोग
- छात्रवृत्ति सहायता
- उद्धार तथा खोजतलास सेवा
- कानुनी प्रतिरक्षा सहायता
- महिला कामदारको पूर्व प्रस्थान अभिमुखीकरण तालिम शुल्क सोधभर्ना

मृतकको शव नेपाल झिकाउने कार्य

प्रक्रिया

- वोर्ड सचिवालय, स्थानीय तह वा सूचना तथा परामर्श केन्द्र (MRC) मध्ये आफुलाई पायक पर्ने कार्यालयमा गई तोकिएको ढाँचामा उल्लेखित कागजात सहित निबेदन पेश गर्ने,
- निबेदन वोर्ड सचिवालय वा कन्सुलर विभागमा, माथि उल्लेखित निकाय मार्फत, अनलाइनबाट वा आधिकारिक इमेल मार्फत वा आफै उपस्थित भएर दिन सकिने,
- निबेदन प्राप्त भएपछि वोर्ड सचिवालयले सम्बन्धित देशमा रहेको दूतावास/नियोगसंग समन्वय गरि शव नेपाल ल्याउन पहल गर्ने ।

आवश्यक कागजातहरु

- निबेदन
- निवेदकको नागरिकताको प्रतिलिपि/परिचय खुल्ने कागजपत्र,
- कामदारको पासपोर्ट नम्वर

निशुल्क शव ढुवानी सेवा

प्रक्रिया

- वोर्ड सचिवालय, स्थानीय तह वा सूचना तथा परामर्श केन्द्र (MRC) मध्धे आफुलाई पायक पर्ने कार्यालयमा गई तोकिएको ढाँचामा उल्लेखित कागजात सहित निबेदन पेश गर्ने,
- वोर्ड सचिवालयले श्रम स्वीकृति लिई विदेश गएको कामदारको शब् नेपालको त्रिभुवन विमानस्थल देखि घरसम्मको (मोटर पुग्ने स्थानसम्म) निशुल्क शव ढुवानी गर्ने,
- स्थानीय प्रशासन वा स्थानीय जनप्रतिनिधिको रोहबरमा शब आफन्तलाई बुझाउने व्यवस्था बोर्ड सचिवालयले गर्नेछ

आवश्यक कागजात

- निवेदकको नागरिकता प्रतिलिपि,
- कामदारको पासपोर्ट नम्वर,
- निवेदकहरूको सम्पर्क नम्बर र मृतक परिवारको सम्पर्क ठेगाना ।

मृतक कामदारको नजिकको हकवालालाई आर्थिक सहायता प्रदान गर्ने
(७ लाख र २५ हजार)

प्रक्रिया

- निबेदन दिनुपर्ने :-स्थानीय तह मार्फत वा बोर्ड सचिवालयमा हकवालाले
- निबेदन तहगत रुपमा चेक जांच गरि बोर्ड हकवालाको बैंक खातामा आर्थिक सहायता रकम सिधै जम्मा गर्नेछ

आवश्यक कागजातहरू

- पासपोर्टको प्रतिलिपि,
- नागरिकताको को प्रतिलिपि
- विदेशस्थित नेपाली दूतावास/अस्पतालको मृत्युको प्रमाण र प्रज्ञापन पत्र (विदेशमा मृत्यु भएको हकमा)
- स्थानीय तहबाट जारी भएको मृत्युदर्ता प्रमाणपत्र र हकवालाको फोटो सहितको किटानी सिफारिस
- कुनै घटनाको कारण मृत्यु भएकोमा प्रहरी प्रशासनको रोहबरमा भएको सर्जमिन मुचुल्का
- हकवालाको नागरिकता, नाता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
- अविवाहित प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि (यदि अविवाहित भएमा)।
- हकवालाले सम्बन्ध बिच्छेद गरेको भएमा अदालतको पत्र
- 'क' बर्गको वाणिज्य बैंकको खाता नं.प्रमाणित हुने कागजात

आ र्थक सहायता पाउने सर्तहरु

रु ७ लाख आ र्थक सहायताका ला ग

- वैदे शक रोजगार वभागवाट श्रम स्वीकृती अनिवार्य
- करार अव धमा वा करार अव ध समाप्त भएको एक वर्ष भत्र कुनै कारणले मृत्यु भएमा मृत्यु भएको एक वर्ष भत्र बोर्ड स चवालयमा निवेदन दर्ता गरिसक्नु पर्ने ।
- रु २५ हजारका ला ग भने उपरोक्त वमोजिमको हदम्याद नलाग्ने ।

बिरामी वा अंगभंग भएमा प्रदान गरिने आर्थिक सहायता

प्रक्रिया

- स्थानीय तहमार्फत वा बोर्ड सचिवालयमा हकवालाले निबेदन दिनुपर्ने
- बिरामीको बाहिरि देखिने रोगको अवस्था अनुसार आर्थिक सहायता बोर्ड सचिवालयले उपलब्ध गराउने
- नदेखिने र भित्रि रोगका सम्बन्धमा विशेषज्ञ समितिमा पेश गरिने र समितिको निर्णयानुसार आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने ।

आवश्यक कागजातहरू

- गन्तव्य देशमा अंगभंग / बिरामीको प्रमाण (विदेश अस्पताल रिपोर्ट/दुतावास)
- कामदारको पासपोर्टको प्रतिलिपि ,
- पासपोर्टमा प्रस्थान/ आगमनको छाप,
- नेपालको सरकारी मान्यता प्राप्त अस्पतालमा जांच गरेको पछिल्लो मेडिकल रिपोर्ट,
- कामदार अंगभंग भएको स्पष्ट देखिने रंगिन फोटो (अंगभंग भएमा)
- 'क' बर्गको वाणिज्य बैंकको खाता नं. प्रमाणित हुने कागजात

आ र्थक सहायता पाउने सर्तहरु

- वैदे शक रोजगार वभागवाट श्रम स्वीकृती अनिवार्य
- करार अव धमा वा करार अव ध समाप्त भएको एक वर्ष भत्र कुनै कारणले अङ्ग भङ्ग भएमा वा निज भम्भिर वरामी भएमा वा त्यस्तो कामदार वदेशमा अङ्ग भङ्ग वा गम्भिर वरामी भएकोमा स्वदेश फर्ता भएको एक वर्ष भत्र र स्वदेशमा अङ्ग भङ्ग वा गम्भिर वरामी भएकोमा सोको एक वर्ष भत्र बोर्ड स चवालयमा निवेदन दर्ता गरिसक्नु पर्ने ।
- निवेदनको जाँचवुझ गरी सात लाख रुपैया सम्म सहायता उपलब्ध गराउन स कने ।

कामदारको परिवारका सदस्यलाई प्रदान गरिने औषधि उपचार सहयोग (अल्जाइमर, मृगौला फेल, क्यान्सर, मुटु सम्बन्धि रोग र पार्किन्सन रोग लागेमा)

प्रक्रिया

- स्थानीय तहमार्फत वा बोर्ड सचिवालयमा हकवालाले निबेदन दिनुपर्ने
- निबेदनको चेक जांच गरि बिशेशज्ञ समितिमा पेश गरिने र समितिको निर्णयानुसार उपचार सहायता उपलब्ध गराउने (रोगको प्रकृती हेरी १५, ३० ५० हजार)
- निवेदनको ढांचा बोर्ड सचिवालयको वेबसाईटबाट प्राप्त गर्न सकिनेछ

आवश्यक कागजातहरू

- कामदारको पासपोर्टको प्रतिलिपि (Departure समेत देखिने)
- बिरामी परिवारको सदस्यको नागरिकता प्रतिलिपि, स्थानीय तहबाट सिफारिस पत्र
- कामदार र बिरामी परिवारको सदस्यबीच नाता प्रमाणपत्र,
- नेपालको सरकारी अस्पतालमा पछिल्लो पटक चेक अप गराएको प्रमाण (मेडिकल रिपोर्ट /प्रतिष्ठित चिकित्सकको प्रेसक्रिप्सन)
- पासपोर्टमा प्रस्थान/आगमनको छाप
- 'क' बर्गको वाणिज्य बैंकको खाता नं.प्रमाणित हुने कागजात

छात्रवृत्ति सहायता

प्रक्रिया

- १००% आर्थिक सहायता पाउने कामदार वा हकदारका **(१८ बर्ष मुनिका, नर्सरी देखि १२ कक्षा सम्म)** छोरा छोरीका लागि छात्रबृत्ति सहायता उपलब्ध गराउन बोर्ड सचिवालयले हरेक बर्ष सूचना प्रकाशन गर्नेछ,
- छात्रवृत्तिका लागि सम्बन्धित बिद्यार्थीले आफु अध्ययन गरेको बिद्यालयमा निबेदन दिनु पर्ने
- सम्बन्धित विद्यालयले सम्म्वन्धित स्थानीय मार्फत बोर्ड सचिवालयमा निबेदन पठाउने (प्रस्तावीत)
- प्राप्त निबेदन चेक जांच गरि बोर्ड सचिवालयले सम्वन्धित विद्यार्थि वा अभिभावकत् वैङ्गदजिल्ला शिक्षा विकास तथा समन्यबय इकाई मार्फत छात्रवृति सहायता रकम उपलब्ध गराउने

आवश्यक कागजातहरू

- मृतकको पासपोर्टको प्रतिलिपि,
- अभिभावकको नागरिकताको प्रतिलिपि,
- मृत्युदर्ताकोप्रमाणपत्र/अंगभंग/ गम्भीर विरामी भएको प्रमाणित गर्ने मान्यता प्राप्त चिकित्सकको प्रमाणको प्रतिलिपि
- जन्म दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
- विद्यालयको सिफारिस

उद्धार तथा खोजतलास सेवा

प्रक्रिया

- उद्धारका लागि सम्बन्धित परिवारका सदस्य वा नजिकको आफन्तले वोर्ड सचिवालय वा कन्सुल सेवा बिभागमा निवेदन दिने
- वोर्ड सचिवालय, स्थानीय तह वा सूचना तथा परामर्श केन्द्र (MRC) मध्धे आफुलाई पायक पर्ने कार्यालयमा गई तोकिएको ढाँचामा उल्लेखित कागजात सहित निबेदन पेश गर्ने
- निबेदन प्राप्त भएपछी वोर्ड सचिवालयले सम्बन्धित देशमा रहेको दूतावास/नियोगसंग समन्वय गरि उद्धारको पहल गर्नेछ

आवश्यक कागजात

- कामदारको पासपोर्टको प्रतिलिपि वा पासपोर्ट नम्बर
- निवेदकको नागरिकता वा परिचय खुल्ने कागजको प्रतिलिपि र सम्पर्क नम्बर
- गन्तव्य देशमा कम्पनीको बारेमा जानकारी
- जेलको नाम र ठेगाना (यदि जेल केस भएमा) कामदारको सम्पर्क नम्बर (उपलब्ध छ भने)

कानुनी प्रतिरक्षा सहायता

प्रक्रिया

- कानुनी प्रतिरक्षाका लागि सम्बन्धित परिवार वा कामदारले वोर्ड सचिवालय/कन्सुलर विभाग/सम्बन्धित दूतावासमा निवेदन दिने
- बोर्ड सचिवालय बाट प्राप्त निबेदन आवस्यक कारवाहीका लागि सम्बन्धित दुतावासमा पठाईने
- सम्बन्धित नियोगले कानुनि प्रतिरक्षा उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा राय सहित पररास्ट्र मन्त्रालय मा पत्राचार गर्ने
- नियोगबाट प्राप्त राय सहित परराष्ट्र मन्त्रालयले श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय मार्फत वोर्ड सचिवालयमा पत्राचार हुने र बोर्डको निर्णयानुसार कानूनी प्रतिरक्षाको लागि रु. १५ लाख सम्म (प्रति व्यक्ति) रकम सम्बन्धित नियोगमा पठाउनेछ

आवश्यक कागजात

- कामदारको पासपोर्टको प्रतिलिपि वा पासपोर्ट नं.
- निवेदकको नागरिकता वा परिचय खुल्ने कागजको प्रतिलिपि र सम्पर्क नम्बर
- कामदार संलग्न कम्पनीको नाम/जेलको नाम र ठेगाना
- कामदारको सम्पर्क नम्बर (यदि उपलब्ध छ भने)
- परिवार सदस्य / आवेदकको नागरिकता र सम्पर्क नम्बर
- निवेदक र कामदारबिचको नाता प्रमाणपत्र

पूर्व प्रस्थान अभिमुखीकरण तालिम **शुल्क सोधभर्ना (महिलाका लागि मात्र)**

प्रक्रिया

- पूर्व प्रस्थान अभिमुखीकरण तालिम (PDOT) को शुल्क सोधभर्नाका लागि वोर्ड सचिवालयमा निवेदन दिनुपर्छ,
- प्राप्त निबेदन चेकजांच गरि बोर्ड सचिवालयले नगदै रकम सोधभर्ना गर्नेछ

आवश्यक कागजात र जानकारी

- श्रम स्वीकृति लिएको निस्सा,
- अभिमुखीकरण तालिमको प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि
- अभिमुखीकरण तालिम शुल्कको सक्कल रसिद
- पासपोर्टको प्रतिलिपि

निबेदन दिंदा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु

- आर्थिक सहायताको लागि मृत्यु वा अंगभंग भएको १ वर्षभित्र निबेदन दिईसक्नु पर्नेछ,
- पेश गरिने कागजातहरु आधिकारिक निकायबाट प्रमाणित भएको हुनु पर्नेछ,
- सेवा प्राप्त गर्न तोकिए बमोजिमको निबेदन/फारम वैदेशिक रोजगार वोर्डको वेबसाईट https://feb.gov.np/download#nebadan मा click गरि प्राप्त गर्न सकिन्छ,
- उल्लेखित सेवा प्राप्त गर्न श्रम स्वीकृति लिई वैदेशिक रोजगारमा गएको हुनुपर्नेछ,
- स्थानीय तहवाट निबेदन दिंदा सम्बन्धित स्थानीय तहको आधिकारिक इमेल ठेगानाबाट पठाउनु पर्नेछ
- आर्थिक सहायकालागि वोर्डको इमेल ठेगाना:welfare@feb.gov.np मा पठाउनु पर्नेछ।

वैदेशिक रोजगार कल्याणकारी सूचना व्यवस्थापन प्रणाली

System Architecture

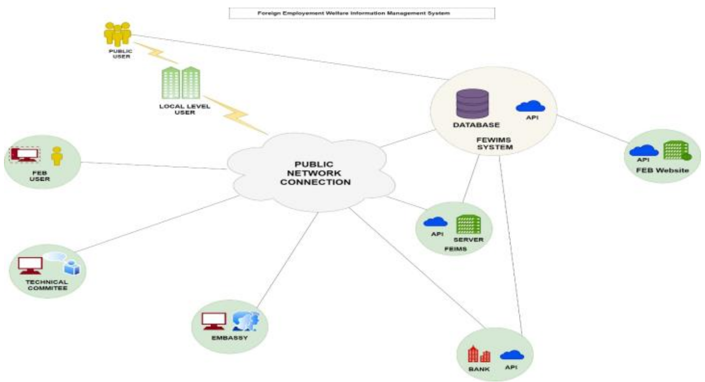

Major Features

- वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालयबाट प्रदान गरिने सेवाहरुलाई समावेश भएको,
- वैदेशिक रोजगार विभागको अनलाइन सूचना प्रणालीसंग आवद्ध भएको,
- राहदानी विभागको सूचना प्रणालीसंग FEIMS मार्फत आवद्ध भएको,
- काममा हुने दोहोरोपन हटाइएको,
- एकपटक सुविधा लिएको व्यक्तिलाई प्रणालीमार्फत नै पुन:निवेदन स्वत नदिने व्यवस्था रहेको,
- अनलाइन मार्फत निवेदन दिन र सिफारिस गर्न सकिने व्यवस्था रहेको,
- हरेक निवेदनमा कुनकुन कर्मचारीहरुले कहिले-कहिले के-के गरेको सम्पूर्ण User Activity हेर्न देखिने
- एस.एम.एस. तथा इमेल verification/Notification प्राप्त गर्न सकिने।
- बोर्डको वेवसाइटबाट निवेदनको स्थिति(Status) real-timeमा हेर्न सकिने।
- अनलाइन सकम ट्रान्स्फर

FEWIMS प्राप्त गर्न सकिने सेवाहरु

- वैदेशिक रोजगार छात्रवृत्ती सहायता,
- कामदारको परिवारले पाउने स्वास्थ्य उपचार खर्च सहायता,
- अलपत्र शव नेपाल ल्याउन र
- अलपत्र परेका कामदारलाई स्वदेश ल्याउन आवश्यक सहायता,
- मृत्यु, अंगभंग/गम्भीर बिरामी भएमा नियमानुसार पाईने आर्थिक सहायता सेवा,
- वैदेशिक रोजगार नियमावली, २०६४ को नियम २८ को उपनियम (६) बमोजिम पाईने आर्थिक सहायता सेवा,

विधि तथा प्रकृया

- सचिवालयबाट प्रदान गरिने सहायताका लागि सहजीकरण गर्न ईच्छुक स्थानीय तहले निर्णय गरी आधिकारिक कर्मचारी तोकी निजको नाम, ईमेल र सम्पर्क फोन नम्बर सहित बोर्ड सचिवालयलाई अनुरोध गरी पठाउनु पर्नेछ ।
- सचिवालयले सम्बद्ध स्थानीय तहलाई अनलाईन प्रणाली सञ्चालनका लागि Login credentials उपलब्ध गराउनेछ ।
- सचिवालयबाट Login credentials प्राप्त गरिसके पछी वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा २८ को उपदफा (७) र (८) बमोजिम सचिवालयबाट प्रदान गरिने आर्थिक सहायताका लागि सम्बन्धित स्थानीय तहले आवश्यकता अनुसार Users Manual को सहयोगमा अनलाईन प्रणाली मार्फत निवेदन दर्ता गरी सचिवालयमा पठाउने छ ।

पेश गर्नु पर्ने कागजातहरु

- मृतक कामदारको पासपोर्ट र नागरिकताको प्रमाणित स्क्यान कपी,
- सम्बन्धित नियोगबाट मृतक कामदारको नाममा जारी गरिएको NOC पत्रको प्रमाणित स्क्यानकपी,
- शव नेपाल ल्याउँदाको भन्सार प्रज्ञापनपत्रको स्क्यान कपी,
- मृत्युदर्ता र नाता प्रमाणितको स्क्यान कपी,
- अनुसूची बमोजिमको मृतकको नजिकको हकदार प्रमाणित हुने गरी फोटो र नागरिकता नम्बर तथा हकदारको बैंक खाता नम्बर सहितको विवरण उल्लेख भएको स्थानीय तहको सिफारिसको स्क्यान कपी,
- अन्य माग गरे बमोजिमका कागजातहरुको स्क्यान कपी ।
- अंगभंग वा स्वास्थ्य उपचारका लागि क्षतिपूर्ती/आर्थिक सहायताका लागि निवेदन दिँदा अनुसूची २ मा उल्लेखित कागजातहरुको स्क्यान प्रतिहरु अपलोड गर्नुपर्नेछ।

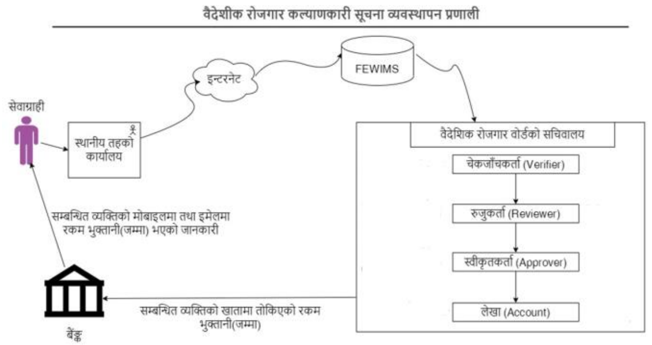

FEWIMS प्रयोगकर्ताहरु

- सचिवालय प्रमुख लगायत तोकिएका प्रणाली सञ्चालनकर्ता
- सूचना प्रणाली सञ्चालनका लागि सचिवालयबाट Username र Password प्राप्त गरेका स्थानीय तह र अन्तर्गतका अख्तियार प्राप्त कर्मचारी,
- सचिवालयबाट तोकिएका विदेशस्थित नेपाली नियोगका पदाधिकारी,
- वैदेशिक रोजगार विभागका सम्बद्ध पदाधिकारी,
- तोकिएका बैंक/वित्तीय संस्थाका सम्बद्ध पदाधिकारी,
- सहायताका लागि निवेदन दिने निवेदक वा साधारण प्रयोगकर्ता,
- आर्थिक सहायताका लागि निवेदकलाई निशुल्क रुपमा सहयोग प्रदान गर्ने सचिवालयबाट अनुमति प्राप्त स्थानीय गैरसरकारी संस्थाहरु, अनुमति प्राप्त सूचना तथा परामर्श केन्द्रहरु वा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमका रोजगार संयोजकहरु ।

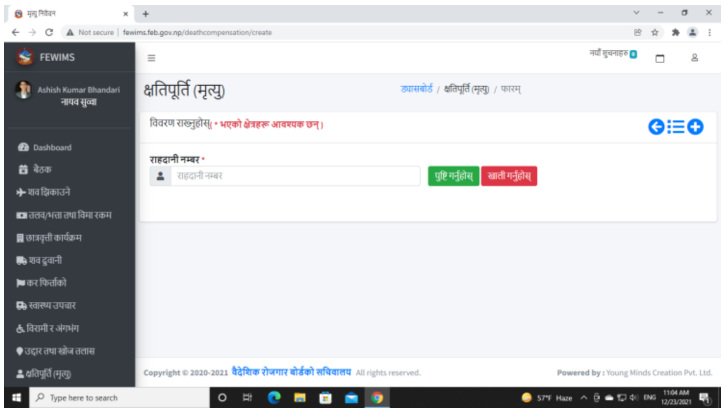

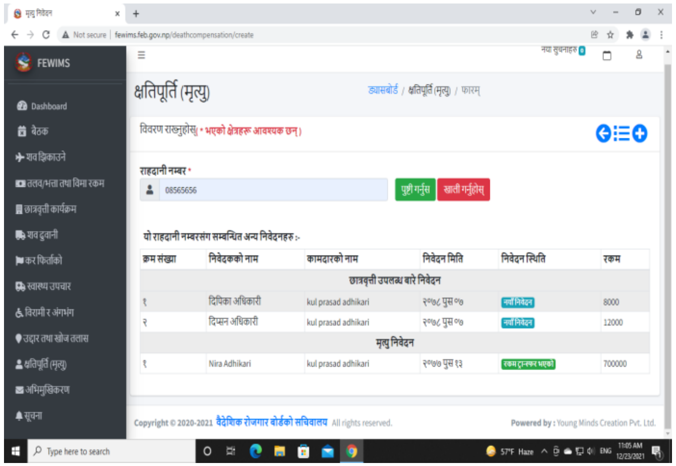
FEWIMS
क्षतिपूर्ति (मृत्यु)
राहदानी नम्बर
पूर्ति गर्नुस
खाली गर्नुहोस्
छात्रवृत्ती उपलब्ध बारे निवेदन
मृत्यु निवेदन

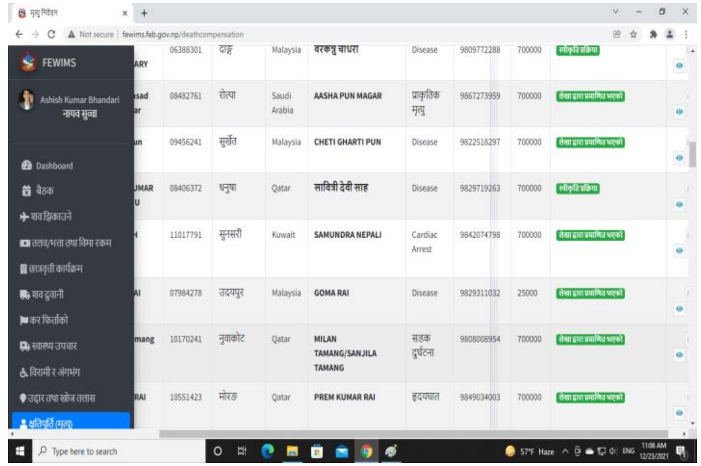
FEWIMS

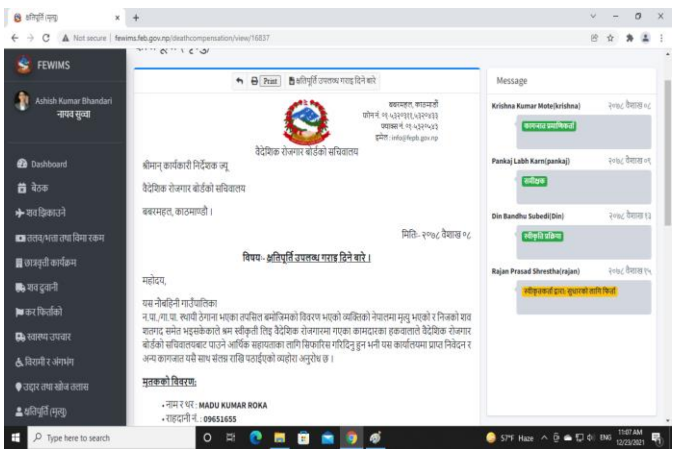
FEWIMS
वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालय
Message

जिज्ञासा तथा छलफल?

धन्यवाद।

एकीकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रवाह

(Integrated Labour and Employment Service)

बसन्त बहादुर बोहरा
उपस चव
प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम

- एकीकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रवाह
- एकीकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रवाह (सञ्चालन तथा व्यव कार्यविधि, २०८० का मुलभूत प्रावधान
- एकीकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रवाह र यसको महत्व
- चुनौती र अवसरहरु

एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रवाह

एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

❑ एकिकृत श्रम तथा रोजगार केन्द्र सञ्चालनको उद्देश्य

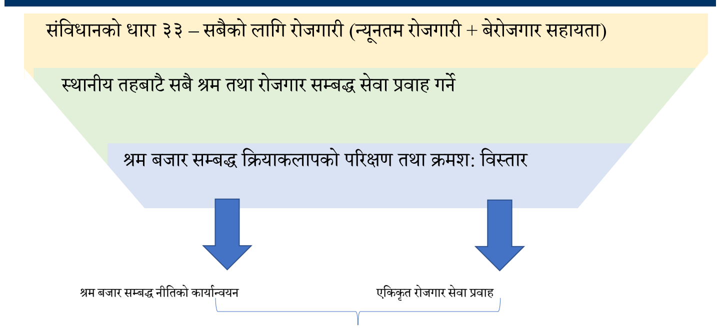

व्यावसायिक सीप विकास + रोजगारी प्रवर्द्धन + उत्पादनशील रोजगारी सिर्जना+ उद्यमशीलता प्रवर्द्धन + आप्रवासनमा सहयोग

❑ एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा केन्द्र सञ्चालन किन?

- श्रम र रोजगार सेवा प्रवाहमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बिच सहकार्य, साझेदारी र अपनत्व अभिबृद्धि गर्न ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई श्रम बजार सम्बद्ध नीति बमोजिम संचालन गर्न।
- आन्तरिक रोजगारीको प्रवर्द्धन तथा उत्पादनशील रोजगारीको विस्तार गर्न ।
- रोजगारीको अवसर तथा सम्भावनाको खोजी गर्न ।
- श्रम बजारको माग र आपूर्तिको सिध्दान्त बमोजिम सीप र क्षमताको अन्तर विश्लेषण (Skill gap analysis) गर्न।

❑ एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा केन्द्र सञ्चालन किन?

- रोजगारउन्मुख सीप प्रदान गरी रोजगारीमा आवद्ध गर्न ।
- वैदेशिक रोजगारी सहित आप्रवासन सेवामा सहजीकरण गर्न।
- वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका श्रमिकको पुन:एकीकरण गर्न।
- सरकारी, निजी, सहकारी तथा गैर सरकारी क्षेत्रसंग समन्वय, सहकार्य तथा साझेदारी गर्न ।
- श्रम बजार सम्बद्ध सूचनाको सङ्कलन, एकिकरण र व्यवस्थापन गर्न ।
- नागरीकलाई आफ्नै स्थानीय तहबाट सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाउन ।

❑ श्रम तथा रोजगारमूलक सेवा तथा क्रियाकलाप

- रोजगारीमा संलग्न हुन अभिप्रेरणा दिने ।
- रोजगारमूलक व्यावसायिक सीप विकासको माग र आपूर्तिको जानकारी र विश्लेषण गरी सीप विकासको लागि सञ्चालन तथा संयोजन गर्ने।
- रोजगार परामर्श दिने र रोजगारीमा पदस्थापना गर्न सहयोग गर्ने।
- आन्तरिक तथा वैदेशिक रोजगारको लागि – अभिमूखिकरण, सूचना प्रवाह र प्रवर्द्धन गर्ने।
- रोजगारी सम्बन्धी रणनैतिक योजना तर्जुमा गर्ने, रोजगारमूलक आयोजना तर्जुमा तथा सञ्चालन गर्ने, उद्यमशीलता विकास र स्वरोजगार प्रवर्द्धन गर्ने।
- श्रम स्वीकृति र पुन: श्रम स्वीकृतिमा सहजिकरण गर्ने तथा समन्वय र सहकार्य गर्ने।

❑ एकीकृत रोजगारी तथा बेरोजगार सहायता सेवा

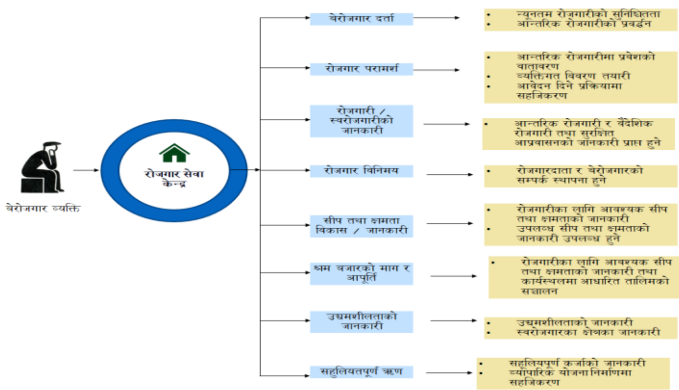

❑ एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रवाह

बेरोजगार सहायता
- रोजगार परामर्श
- रोजगार विनिमय
- रेफरल सेवा
- रोजगारीमा पदस्थापना
- रोजगार प्रवर्द्धन

सीप तथा क्षमता विकास
- सरकार तथा विकास साझेदारहरुबाट सञ्चालित सीप तथा क्षमता विकासको सञ्चालन तथा संयोजन

उद्यमशिलताविकास
- व्यावसायिक योजना निर्माण तथा उद्यमशिलता विकासमा सहयोग

आप्रवासन परामर्श र सेवा
- श्रम स्वीकृति, सुरक्षित आप्रवासन, वैदेशिक रोजगारीमा परामर्श , पुनर्स्थापना र पुन:एकीकरण

❑ एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रवाह

❑ एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रवाह

२.वैदेशिक रोजगारी र पुन: एकिकरण

वैदेशिक रोजगार

- श्रम स्वीकृति / पुन: श्रम स्वीकृतिमा सहयोग तथा सहजिकरण गर्ने।
- सूचना प्रवाह, अभिमूखिकरण।
- सेवा प्रवाह सँग सम्बन्धी अन्य समन्वय र सहकार्य।

पुन: एकिकरण

- वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका वा निजको परिवारलाई सामाजिक, आर्थिक, पारिवारिक पुनर्मिलन, पुनर्स्थापना, पुन: एकिकरण गर्ने।

३.अन्य श्रम तथा रोजगारमूलक सेवा

- श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयबाट प्रवाह हुने सेवा
- तीनै तहका सरकार तथा अन्य निकायबाट सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरुको समन्वय तथा सञ्चालन।

❑ नमूना रोजगार सेवा केन्द्रको सञ्चालन किन?

- श्रम र रोजगार सम्बद्ध सेवालाई स्थानीय वस्तुस्थिती र आवश्यकताका आधारमा नमूनाको रुपमा स्थानीय तहबाटै कार्यान्वयन गर्न।
- मन्त्रालयको रणनीतिक योजना बमोजिम श्रम तथा रोजगार सेवालाई विकेन्द्रित गरी स्थानीय तहबाटै कार्यान्वयन हुने व्यवस्था मिलाउन।
- जनप्रतिनिधि र नागरीक अपेक्षा बमोजिम रोजगार सेवाको तर्जूमा तथा सेवा प्रवाह गर्न।
- रोजगार सेवा केन्द्रको पूर्वाधार क्षमता सहित सुदृढीकरण गरी नमूनाको रुपमा संचालन गर्न।

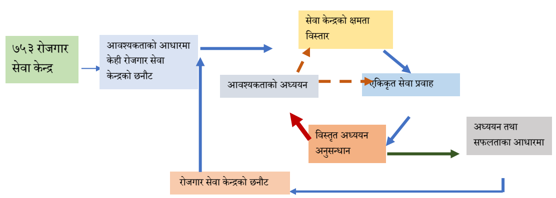

❑ नमूना रोजगार सेवा केन्द्रको मापदण्ड

अनुसूची-१ दफा-५ को उपदफा(२) संग सम्बन्धित

नमूना लेआउट

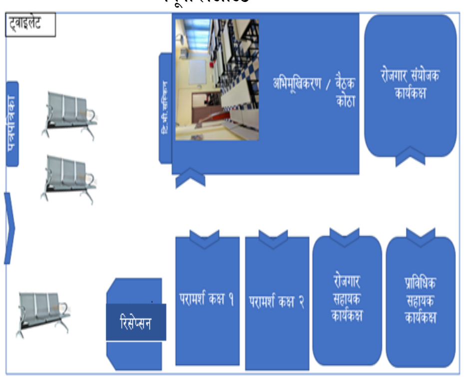

न्यूनतम भौतिक संरचना

क. पावर ब्याकअप,
ख. बैठक कक्षसहितको सेवा प्रवाह कक्ष,
ग. फर्निचर, कम्प्युटर, प्रिन्टर, फोटोकपी मेसिन, इन्टरनेट,
घ. फरक क्षमतामैत्री सेवा सुविधा लिन सक्ने व्यवस्था,
ङ. सफ्ट बोर्ड, सूचना पाटि तथा ह्वाइट बोर्ड,
च. अन्य आवश्यक सामग्री।

❑ एकिकृत श्रम तथा रोजगारमूलक सेवा सञ्चालन

(दफा २ संग सम्बन्धित)

- रोजगारीमा संलग्न हुन अभिप्रेरणा दिने,
- रोजगारमूलक व्यावसायिक सीप विकास सञ्चालन तथा संयोजन
- रोजगार परामर्श तथा पदस्थापना
- आन्तरिक तथा वैदेशिक रोजगार – अभिमूखिकरण, सूचना प्रवाह र प्रवर्द्धन
- रोजगारमूलक आयोजना तर्जुमा तथा सञ्चालन
- उद्यमशीलता विकास र स्वरोजगार प्रवर्द्धन
- श्रम स्वीकृति र पुन: श्रम स्वीकृतिमा सहजिकरण
- स्थानीय तहमा श्रमिक र सीपको माग र आपूर्तिको जानकारी
- समन्वय र सहकार्य तथा स्थानीय तह र अन्य निकायको माग र आवश्यकता अनुसार ..

❑ रोजगारमूलक सेवा तथा सुविधाको अभिलेखाङ्कन

(परिच्छेद ३ संग सम्बन्धित)

❑ एकिकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रवाह

(परिच्छेद ४ संग सम्बन्धित)

आन्तरिक रोजगारी

❑ बजेट व्यवस्थापन तथा कार्यक्रम सञ्चालन

(दफा ५ संग सम्बन्धित)

- सरकारी, गैरसरकारी, निजी क्षेत्र तथा अन्य निकाय वा प्रतिष्ठानबाट कार्यक्रम तथा श्रोतमा साझेदारी।
- बजेट व्यवस्था: मन्त्रालयबाट वित्तीय हस्तान्तरण र बजेट साझेदारी।
- खर्च व्यवस्थापन प्रक्रिया: प्रचलित कानुन बमोजिम र प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने।
- रोजगार सेवा केन्द्रलाई क्रमश: आन्तरिकीकरण गर्नु पर्ने।

❑ एकीकृत श्रम र रोजगार सेवा प्रवाहका चुनौति

- स्थानीय तहले दिने महत्व र लिने स्वामित्व,
- रोजगार सेवा केन्द्रलाई क्रमश: आन्तरिकीकरण,
- रोजगार सेवा केन्द्रको क्षमता र सुदृढीकरण,
- वजेट र वित्तीय श्रोतको उपलब्धता,
- अन्तर सरकार र अन्तर निकाय समन्वय र सझेदारी,
- सेवा प्रवाहमा पारदर्शिता र सुशासन,
- सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग।

❑ एकीकृत श्रम र रोजगार सेवा प्रवाहका अवसरहरु

- एकीकृत श्रम तथा रोजगार सेवा प्रवाह
- रोजगारी सिर्जना
- आन्तरिक रोजगारी प्रवर्धन
- स्थानीय तहमा रोजगारीका अवसरको उपयोग
- स्थानीय श्रोतको उपयोग
- आर्थिक वृद्धि र विकास